NEVZUHUR

Sayı : 15
Mayıs 2010

Edebiyat - Kültür - Sanat

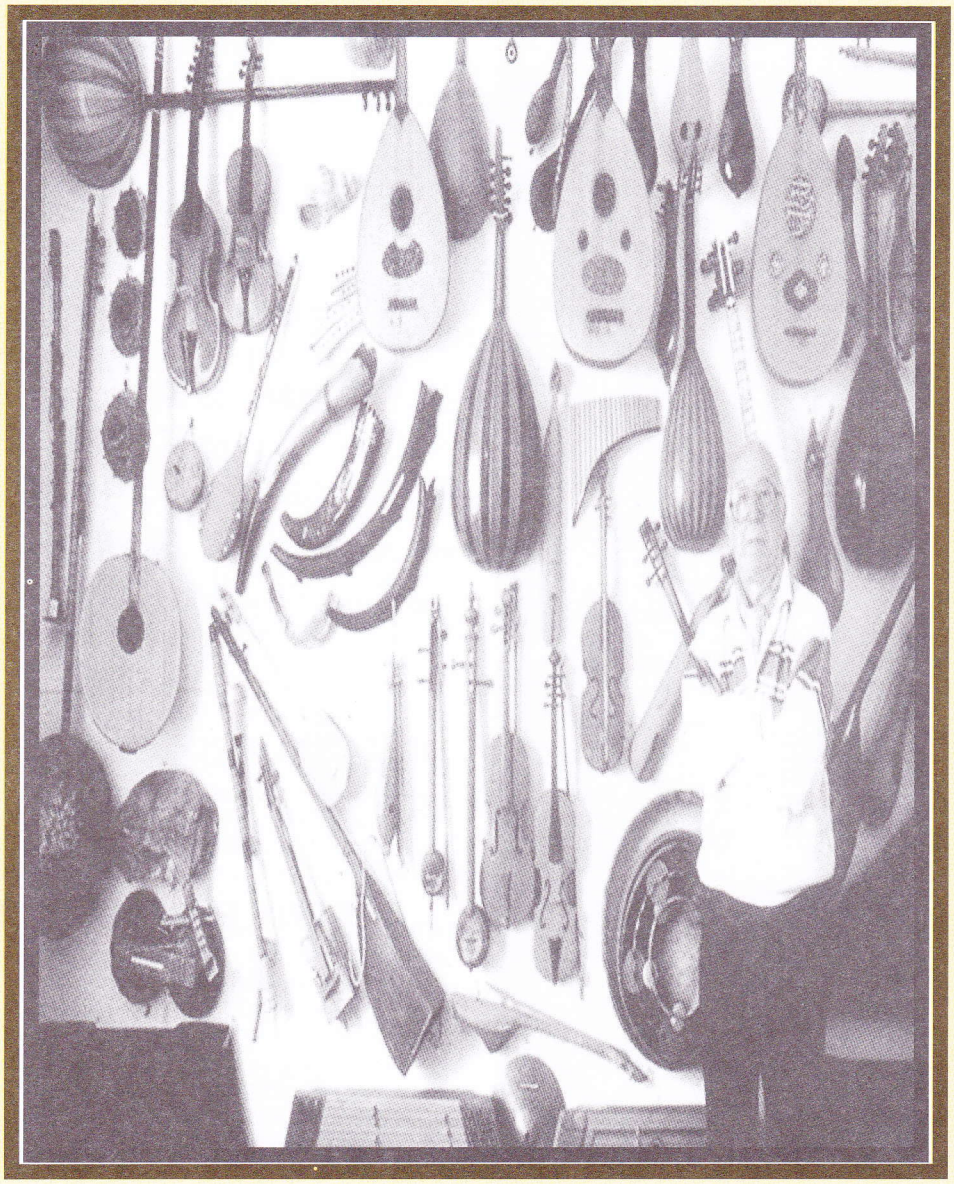

Etnomüzikolog Etem Ruhi ÜNGÖR'ün
Türk müziği enstrümanları koleksiyonu

NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

Sayı : 15 Mayıs 2010

SAHİBİ :
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ :
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU :
BEKİR KARA
HASAN TÜLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES :
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No.: 1/2 ANTALYA

TLF.: 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER : 0 (242) 241 41 74

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ :
TUNAHAN OFSET MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
e-mail: tunahanofset@hotmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd.1254 Sk.
Rıfat Türkcan Psj. No.:14 / 7 ANTALYA

YAYIN TÜRÜ:
Yerel - Süreli
İki ayda bir yayımlanır.

NEVZUHUR'da yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR'da yayınlanan eserlere telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR
Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR'da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazıların yayınlanması, Yayın Kurulu'nun kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa da geri iade edilmez.

BU SAYIDA

İNSAN VE AKÇANIN GÜCÜ
ALİ DEMİREL

KIRMIZI GÜL
HİKMET KAYA

DEVR-İ AKİF
MUSTAFA AKBABA

ONDAN MI ?
AŞIK SAĞLAM

DERGİLER DERYÂSINDAN-5 SIRÂT-I MÜTAKÎM VE ONUN DEVAMI OLAN SEBİLÜ'R-REŞAD MECMUALARI
OĞUZ ÇETİNOĞLU - MEHMET ŞADİ POLAT

SANAL SEVDA
AŞIK KAZANOĞLU

OLMASALARDI GERİYE ISLIK KALIRDI
ANDAÇ

ŞİMDİ BİR KERPİÇ OLUNUR
ANDAÇ

KARIN EMZİRDİĞİ ÇİÇEK
MUSTAFA AKBABA

İMKANSIZ HÜZNÜMÜN İLK HARFİ
YASİN KAYA

KÖRFEZ BAKIŞLI KADINLAR
YASİN KAYA

SOKAKLARIN DELİSİ
BOLAT ÜNSAL

OKUYUCU İLE SOHBET

Nevzuhur'u gönüllerine konuk eden sevgili okuyucularımız, 21 martı 22 ye bağlayan geceden itibaren ilkbahar mevsimine girmiş bulunuyoruz. Bilindiği gibi 21 mart eski Türk takvimine göre yeni yılın da başlangıcı. Bu yepyeni yılın, taptaze bahar mevsiminin başında her şey gönlünüzce olsun.

Derginizin bu sayısında okuyacaklarınız şunlar:

İNSAN VE AKÇANIN GÜCÜ başlığını taşıyan ilk yazıda Ali DEMİREL, insanların kotarıp ortaya koydukları para gücünün, yine insanlar tarafından nasıl kullanıldığını irdelemekte. İlginizi çekeceğini umuyoruz. Bu sayımızdaki ikinci yazımız *DEVR-İ AKİF* başlıklı. Mehmet AKİF hakkında çok şey söylendi ve yazıldı, halen de söylenip yazılmakta. Yazarımız Mustafa AKBABA buradan hareketle Akif devrinde kısa bir gezinti yapıyor. *'DERGİLER DERYÂSINDAN'* adlı yazı dizimiz devam etmekte. Oğuz ÇETİNOĞLU ve Mehmet Şadi POLAT'ın kaleme aldıkları bu 5. bölümde; *SIRAT-I MÜSTAKÎM* ve onun devamı olan *SEBİLÜ'R REŞAD* mecmuaları mercek altına alınmış. Dergicilik konusunda edebiyat geçmişimizin araştırılması ve günümüz nesillerine sunulması, doğrusu saygıdeğer bir çalışma. Okuyun ve okutun, atalarımız neler yazmış... İşte bir başka kültür öğemiz; müzik çalgıları yani kopuslar. *OLMASALARDI GERİYE ISLIK KALIRDI* kanaatini başlık yapan ANDAÇ'ın bu yazısı, kulağı duyan herkesi ilgilendirir!.. Antalya'nın İbradı İlçesinde kardelen çiçekleri için festival düzenlendiğini biliyor muydunuz? Bilseniz dahi, festivali yerinde izleyen Mustafa AKBABA'nın bu yazısını okuyun deriz; *KARIN EMZİRDİĞİ ÇİÇEK!..* Bu sayımızdaki son yazı, genç şair ve yazarımız Yasin KAYA'nın kaleminden; *İMKANSIZ HÜZNÜMÜN İLK HARFİ*, bu yazıyı gönül yarası olamayanlar da okuyabilir!.. Eveeet gelelim şiirlere: Bu sayımızda hem çok şiir var hem de hepsi birbirinden üstün; her biri gönlünüze ayrı bir tatlı akışla girecek. Hikmet KAYA'dan *KIRMIZI GÜL*, AŞIK SAĞLAM'dan *ONDAN MI?*, AŞIK KAZANOĞLU'dan *SANAL SEVDA*, ANDAÇ'tan *ŞİMDİ BİR KERPİÇ OLUNUR*, Yasin KAYA'dan *KÖRFEZ BAKIŞLI KADINLAR* ve Bolat ÜNSAL'dan *SOKAKLARIN DELİSİ...*

2010 temmuz sayımızda buluşmak üzere.

NEVZUHUR

İNSAN VE AKÇANIN GÜCÜ

ALİ DEMİREL

İnsanın yeryüzünde ilk ne zaman görüldüğü pek bilinmiyor. Tarih şuurunun başlangıcına kadar nasıl bir serüven veya serüvenler yaşandığı da bilinmiyor. Ancak bilimce tarih yazımı başladıktan sonradır ki insanlığın geçmişi hakkında biraz bilgimiz var. Daha öncesi ise; efsaneler ve masal şeklinde anlatılanlardan ibaret. Her ne kadar insanlığın uzak geçmişini bilmesek de insanların kişi ve toplum çıkarları için çeşitli ergleri kullandıkları, bilinen tarihlerden beri yapılan uygulamalardan anlaşılmaktadır. İnsanlar çıkar sağlama ve üstün olma veya kendi inanç ve düşüncelerini başkalarına kabul ettirmek için çeşitli güçlerden faydalanmıştır. Başta kaba kuvvet dediğimiz beden kuvveti ile diğer insanlara, hayvanlara, bitkilere hatta bütün doğaya hükmetmek istemiştir. İnsanlığın bu güne kadar kullandığı güçler arasında en etkili olanı şüphesiz AKCA gücü yani ekonomik güç olmuştur. Arkeolojik kazılar, bazı tapınak yazıları ve dini kitaplar yoluyla bilebildiğimiz insanlık tarihi 5-6 bin yıl öncesinden daha öteye götürülememekte. Son 500 yıldan daha eski olan bilgilere göre; insanlığın güç kullanımı ile ilgili davranışları hep yerel olmuştur. Bırakın yeryüzündeki diğer insanları etkilemeyi, bir bölgede meydana gelen olaylardan, dünyanın başka yerlerindeki insanların haberi bile olmamıştır. Dolayısıyla o çağlardaki ekonomik güç kullanımı hiçbir zaman bütün insanlığı kapsamamıştır. Bundan ötürü bu yazıda sadece son 500 yıl içinde neler olup bittiğini irdelemek daha faydalı olacağı kanaatindeyim.

Orta çağda Avrupalıların ateşli silahlara sahip olmaları ile insanlık yeni bir serüvene başlamış oldu. Önce krallar ve kraliçeler bonkörce yardımlar yaparak denizaşırı ticaret yollarının ve yeni ülkelerin keşfedilmesini teşvik ettiler. Serdengeçti maceraperestler, kısa sayılacak bir sürede büyük denizlere açıldılar. Yeni ticaret yollarının yanı sıra yeni kıtalar, yeni ülkeler ve adalar keşfettiler. ilk defa ayak bastıkları topraklarda kendilerine has medeniyetleri olan insanlarla karşılaştılar. Ne yazık ki gittikleri yerlerdeki insanların ve onların uygarlıklarının istilacılar için hiçbir önemi yoktu. Amerika kıtasında, Afrika'da Avustralya'da ve pek çok adada kendilerini gösterdiler. Yerli halk onları misafirperverce karşıladı, çok iyi niyetli olarak yaklaştılar. Ama gelenlerin fikri hiç de barışçıl ve de insancıl değildi...

Vardıkları her yeri yağmalamaya başladılar. Yerli halk hatta devlet ve imparatorluklar, ülkelerine gelen konukların hiç de konuk gibi olmadığını anladılar. Ve kendi bildikleri yöntemlerle karşı koymaya başladılar. Ne yazık ki Avrupa'dan gelenlerin topları ve tüfekleri vardı!.. Uzunca süren mücadeleler sonunda ülkeler, kıtalar, adalar ele geçirildi. Yerli halkın büyük bir çoğunluğu katledildi, kalanlar ise köle edildi. Ele geçirilen yerlerdeki bütün ekonomik değerler yağma edildi. Özellikle altın yağmacılar için çok önemliydi... Avrupalı krallar ve kraliçeler ve de devletleri kısa sürede zenginleştiler... Bu arada yeni bir güç dengesi oluşmaya başladı. Yağma, köle ticareti ve köle çalıştırma yoluyla Avrupa'da kişice zenginler oluşmaya başladı. Bu zenginler sınıfı kısa sürede aşırı ekonomik güç kazandı. O kadar ki kral ve kraliçelere de hükmeder hale geldiler. Avrupa'yı yönetmekte olan kesim ve askerler, komutanları artık zenginler sınıfının çıkarları doğrultusunda görev yapmaya başladılar. Böyle bir ortamda zenginler sınıfına herhangi bir konuda 'dur' diyebilecek bir güç kalmadı. Akçanın gücü her kapıyı açıyor her baş kaldıranın başını eziyordu. Zenginlerin ekonomik gücü arttıkça insani vasıfları yok oluyordu. Bütün üretim araçları ellerindeydi, para da onlardaydı, yani KAPİTALİST bir azınlık doğmuştu. Kapitalistler daha fazla kazanmak, maliyeti daha aşağı çekmek için, hiçbir insancıl değer gözetmeden her şeyi yapıyorlardı. O kadar ki; önceleri sadece kölelere yaptıkları davranışı kendi ülkesinin insanlarına da yapıyorlardı. Avrupa'da maden ocağında yani yer altında 12-13 yaşlarındaki kız çocukları bile karın tokluğuna çalıştırılmaktaydı. İşte bu yüzden o zengin sınıfın kurduğu bu insanlık dışı uygulamaya VAHŞİ KAPİTALİZM adı verildi. İnsanları, üretimde kullanılan bir araç veya makine gibi görüyorlardı. Avrupa'da pek çok aydın kişi bu duruma karşı çıkmak istedi ama başarılı olmaları mümkün değildi çünkü en büyük güç olan akça gücü küçük bir azınlığın eline geçmiş, her kurum ve kuruluş ele geçirilmiş durumdaydı.

Bazı aydınlar, yazarlar ve düşünürler bu duruma çare aramaya başladılar. Çeşitli makale, kitap ve dergilerde yeni yeni fikir ve sistem önerileri tartışmalara açıldı... Sonunda; adına SOSYALİZM dedikleri bir sistem teorisi ön plana çıktı. Bu sisteme göre: Mademki ekonomik erk kişilerin eline geçince insanlık adına çok kötü şeyler olmakta, öyleyse üretim için kullanılan bütün erg devlette olmalı, kişilerin hiçbir kapitali (sermayesi) olmamalı. Sosyalizm uygulama sırasında daha da geliştirilerek KOMİNİZİM

şeklini almalıydı. Bütün bireylerin eşit olacağı, hak ve görevlerin dengeli olacağı tasarlanan söz konusu sistemin Avrupa'da uygulanabilmesi mümkün değildi. Vahşi ve çılgın kapitalizm, sosyalist bir hareketi daha doğmadan boğardı... Bu durumda uygulamanın Avrupa dışında başlatılması öngörüldü. Sosyalist düzeni yavaş yavaş oluşturmak çok riskliydi bundan ötürü devrim niteliğinde, bir anda olup bitmeliydi. Avrupa dışında uygulamanın yapılacağı yer olarak Çarlık Rusya'sı uygun bulundu.

Rusya'da Çarlık yönetimini yıkıp yerine sosyalist bir yönetim kurulması yönünde hızla çalışmalara başlandı. Bu konudaki çalışmalar; vahşi kapitalizmi ve çarlık yönetimini kötüleme, sosyalizmi övme propagandaları ile başladı. Yönetimde sistem değişikliği için kesinlikle devrim gereklidir düşüncesi hakimdi. Öyle de oldu: Çarlık hanedanı Romanof ailesi adeta yok edildi. Kişi veya devlette olan bütün üretim araçları yani toplam sermaye devletleştirildi. Devrim hızla yayıldı. Şu veya bu nedenle devrime karşı çıkanlar hatta karşı çıkma ihtimali olanlar elimine edildi... Yeni yeni fabrikalar kuruldu, kolhoz denilen tarım çiftlikleri kuruldu. Herkese iş verildi, işsiz kimse kalmadı. Eşit emek eşit pay şeklinde başlatılan üretim faaliyeti süratle gelişti... Devrimin başında dört kişi vardı, bunlar: Troçki, Lenin, Sultan Galiyev ve Stalin. Başlangıçta, teoriyi pratiğe çevirmede çok uyumlu çalışan bu dörtlüden üçü, Lenin'in ölümünden sonra fikir ayrılığına düştüler. Ve aralarındaki ipler kopma noktasına geldi. Neden? İşte sebep: Stalin tam bir şoven Rus ırkçısı gibi davranıyordu. Stalin'e göre; sosyalizm ve kominizim dünyadaki bütün halklara yayılmalıydı amaaaa! Merkez Rusya olmalı, Rus ırkı diğerlerinin efendisi konumunda olmalıydı. Siz bakmayın onların ırkçılığa karşıymış gibi beyanlarına, aşağıda uygulamalarını okuyacaksınız. Troçki, devrimin Rus ırkçılığını esas almasına çok sinirlendi. Ona göre devrim bütün insanların devrimiydi ve hiçbir milletin bir başka milletten üstün olduğu tezi kabul edilemezdi. Sultan Galiyev ise daha sert bir tepki göstererek şöyle dedi: "Siz burada Rus ırkçılığına dayalı sosyalist bir yönetim kurarsanız ben de Orta Asya'ya gider Türk ırkçılığına dayalı bir sosyalist yönetim kurarım." Ne yazık ki, Stalin'in daha alt kademedeki Rusları ve de Polit Büro'yu yanına çekmek için gizlice yaptığı çalışmalar sonuç verdi. Tam bu sıralarda KGB nin de temelleri atılmıştı. İşte bu yeni gizli teşkilat Sultan Galiyev'i ve Troçki'yi sıkı takibe aldı. Her ikisi de bütün görevlerinden el çektirildiler. Sosyalist blok içinde çeşitli yerlere sürgün edildiler. Ortalık biraz durulunca ve de Stalin tam bir diktatör olarak bütün ergleri ele geçirince, 'insan kasabı' olarak bilinen, Stalin'in gizli teşkilat şefi Beria tarafından, Sultan Galiyev 1940 yılında Öldürüldü. Troçki'yi de öldürmek istiyorlardı ama Rusya'da değil; çünkü Troçki sosyalist devrimin hazırlanmasında ve başarılmasında çok önemli görevler yapmış, pek çok Rus genci onun öğretisinden geçmiş ve de devrimde beraber olmuşlardı. Ayrıca Rus Kızıordu'sunu kuran da oydu. Bundan ötürü, herhangi bir başkaldırıya meydan vermemek için Troçki'yi Rusya'da öldürmediler. 1929 yılında önce Türkiye'ye sürgün ettiler. KGB nin takibinde olduğunu anlayan Troçki 1933 yılında Fransa'ya oradan da Oslo'ya gitti. Ama KGB peşini bırakmıyordu. Bu kez ta Meksika'ya gitti ve oraya yerleşti, fikirlerini orada yaymaya başladı. Ama KGB onu orada da buldu ve 1940 yılında odun baltasıyla öldürüldü...

Artık Rusya'da Stalin'e karşı üst düzey bir muhalefet kalmamıştı, alt düzeydekiler ise muhalif olmayı akıllarından bile geçiremezlerdi. Stalin, Lenin öldükten sonra ve de diktasını tam olarak kurduktan sonra ırkçılığı iyice arttı. Ekonomik güç tamamen devletin dolayısıyla Stalin'in elindeydi. Çevresinde topladığı insanlar da onunla aynı düşüncedeydiler. Ve Rusya'da sistem ölüm kusmaya başladı. Çeşitli bahanelerle (özellikle de karşı devrimci diyerek) milyonlarca insan, hayvan vagonlarıyla ülkenin çeşitli yerlerine özellikle de Sibirya'ya sürüldü. Bu sürgünler öylesine acımasızdı ki; bir gece Kızılordu askerleri geliyor, o köy veya kasabada kaç kişi varsa, bırakın eşyasını almayı üzerlerini bile değiştirmeden, dipçiklenerek istasyona götürülüyor. Çeşitli üretim maddeleri ve hayvan taşımakta kullanılan vagonlara adeta üst üste dolduruluyorlar. Bu vagonlarda günlerce, bazen haftalarca yol aldıktan sonra sürgün yerine bırakılıyorlar. Bu arada sürgün edilenlerin yarıdan fazlası yolda ölmekteydi. Ana başka yere, baba başka bir yere, çocuk daha başka bir yere gönderildiği bir gerçekti. Sürgüne gönderilen pek çok köylünün devrim ve karşı devrimin ne demek olduğundan haberi bile yoktu. Sadece; ilerisi için tehlike zannettiği Rus olmayan insanları şu veya bu şekilde yok etmek ve yerlerine Rus halkından insanlar yerleştirmek için yani sadece ırkçı emeller için bunca insanlık dışı uygulamalar yapılmaktaydı. Bu işin sürgün kısmı, bir de doğrudan katledilen insanlar var; bunların sayıları milyonlarla ifade edilmektedir! Sosyalist Rusya'nın mezalimi sadece sürgün ve katliamla sınırlı değildi. Çeşitli Ruslaştırma çalışmalarının yanı sıra bazı milletleri parçalara bölerek ayrı (sözde) iç cumhuriyet haline getirdiler. Her cumhuriyete bir miktar Rus nüfus yerleştirdiler. Oralara yerleşen Ruslar; hem Ruslaştırma faaliyeti hem de casusluk faaliyeti yürütüyorlardı. Ekonomik ve kültür bazında da Rus olamayan topluluklara tam bir kültür soykırımı ve ayrıştırma çalışmaları yapılmıştır. Bütün olanları teker teker sayıp dökmek bu yazının kapsamını aşar ama bir örnek vereyim: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri içinde bulunan Türkler beş ayrı cumhuriyete bölünmüş. (Kazakistan, Türkmenistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan) Her cumhuriyete belli bir Rus nüfusun yanı sıra Rus olmayan ama Müslüman da olmayan guruplar yerleştirilmiş. Şimdi sıkı durun: Bütün sosyalist blokta birlik ve beraberlik isteyen Stalin Rusya'sı; beş Türk cumhuriyetinin her biri için ayrı bir alfabe (abece) düzenletmiş ve eğitim, öğretim, haberleşme o alfabelere göre yapılmış. Bu beş cumhuriyetteki insanların kullandıkları kelimeler aynı, konuşunca hemen anlıyorlar ama yazı şekline getirilince hiç biri diğerini anlayamıyor! Yüz yüze konuşmak mı! Bunun için diğer cumhuriyete gitmeliydiniz. Gidebilir misiniz? Gitmeyi bırak, sadece gitmek istemek bile karşı devrimci olarak öldürülmene yeterdi...

Rusya'da böylesine ırkçılık yapılır da Diğer sosyalist ülkeler boş durur mu? İlk faaliyete geçen Çinliler oldu. Adı ve kısmen uygulamaları sosyalist olsa da (sosyalizmde ırkçılık yok ya!) Çin'de de Çin ırkçılığına dayalı sosyalizm kök saldı. Komşu toplulukları işgal etti, Çinlileştirme faaliyeti kapsamında Çinli olmayanların sürgün edilmeleri ve de Çinli halktan bir bölümünün diğer halkların içine yerleştirilmesi gibi çalışmalara girişti. Çin'de de AKÇA gücünü elinde bulunduran küçük bir gurup her türlü mezalimi yapmaktaydı. Hatta bu guruba bir ara ÇETE dahi denilmiştir. O çete mensuplarının değişmesi bir şey ifade etmemekteydi çünkü Ekonomik gücün başına geçenler o gücü kendi egoları ve ulusları lehinde ama insanlık dışı bir şekilde kullanıyorlardı. Kendilerine karşı çıkma cesareti gösterenlere ise, kendi uluslarından da olsa çok acımasızdılar... Sosyalist bloktaki büyük devletler ırkçılık yapar da diğer küçük devletler boş mu durur? Tabii ki durmadılar. Önce Arnavutluk lideri Enver Hoca faaliyete geçti. Arnavut ırkçılığına dayalı koyu bir sosyalizm uygulamaya başladı. Hemen ardından da Bulgarlar ırkçılığa başladılar. Hele Jivkov zamanında; Bulgar ırkçılığı her türlü değerin üstüne çıktı. Bulgaristan'da Bulgar olmayan en kalabalık gurup Türklerdi. Tuna Nehrindeki Belene adası büyük bir ölüm kampı haline getirildi. Oraya götürülen insanlar, çoğunlukla Türkler soykırıma uğruyordu. Hatta başka yerlerde öldürdükleri Türklerin cesetlerini kamyonlara yükleyerek Belene adasına götürüyorlardı çünkü belene adası hem sıkı bir kontrol altında hem de bataklık bir yerdi... Bütün bunların yanı sıra Sosyalist bloktaki insanların inanç ve itikatlarını da yüreklerinden söküp almak istediler, sebebi belirsiz!..

Vahşi kapitalizmin zulmünden insanlığı kurtarmak için ortaya konan sosyalist proje; uygulanmaya başlandıktan sonra insanlığın yüz karası haline gelmişti. İnsanlık dışı olan böyle bir sistem çökmeliydi. Ve çöktü...

Bundan sonra ne oldu? Vahşi kapitalizm oldukça yumuşamıştı; en azından kendi insanlarına (Avrupalılara) çeşitli sosyal haklar tanınmış, yeni yeni yasalarla bazı insan hakları güvence altına alınmıştı. Sosyalizm de çöktüğüne göre dünya insanlığı yavaş yavaş da olsa arzu edilen bir uygar yönetim sistemine kavuşmalıydı... Ama öyle olmadı!

İnsanların pek çoğunun farkına varamadığı, farkına varanların da pek önemsemediği bir başka oluşum AKÇANIN gücünü ele geçirmeye başlamıştı. Aslında ta 18. yüzyılda başlayan sinsi faaliyet, artık dünya çapında bir güç birliği haline gelmişti. Bunlara 'çok uluslu büyük şirketler' deniliyor ama bu denildiği kapsamın çok ötesinde bir oluşum söz konusu.

Dünyadaki bazı aydın kişilerin, yazarların ve bazı fikir adamlarının yazdıklarına göre: ABD Merkez Bankasının özelleştirilmesiyle başlayan, Akça gücünü ele geçirme çalışmaları sonunda, dünya ekonomisi ele geçirilmiş durumda. Rothschild ve Rokefeller ailelerinin hanedanlarının da dahil olduğu küçük bir azınlık zümre, oluşturulan sistemin başında bulunmakta. Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve Nato gibi kuruluşlar artık bu gurubun denetimi altında. Hele Dünya ticaret örgütü ve İMF gibi kurumlar zaten onların kurumları. Gizli meclisler, alt meclisler ve çeşitli yönetim kadroları şeklinde organize oldukları yazılıp-çizilen bu güç tamamen milletler üstü bir konumda. Onlar için; milliyetin, devletin, tarihin hatta insanın hiçbir önemi yoktur. İnsanlar ya müşteridir ya da üretim aracıdır... Şu veya bu şekilde dünyadaki hemen hemen bütün devletleri denetimleri altına almaktalar. Karşı çıkan ulus, toplum veya devlet önce propaganda ile kötülenmekte sonra da; iç kargaşa çıkarıp kendilerine uygun iktidar oluşturma yoluna gidilmekte. Bu olmazsa iç savaş çıkararak o devleti bölme, o da olmazsa işgal ederek istediklerini elde etme yoluna gitmektedirler. Günümüzde onların denetimi dünyayı kanser gibi sarmış durumda. Nasıl olduğunu biraz daha açalım: Dünyadaki basın yayın organlarını AKÇANIN gücüyle ellerine geçirdiler. Karşıt olan basın ve yayın kurum, kuruluş ve şirketler ya satın alınarak ya da bir şekilde (vergi borcu gibi sebeplerle) saf dışı bırakılarak ele geçirilmekte. Böylece muhalif fikri olanların seslerini topluma ve dünyaya duyurması imkansız hale getirilmekte. Hemen her milletten çeşitli sanatçı ve yazar ön plana çıkarılarak, istekleri doğrultusunda halkı yönlendirmek için sanat yapmaları ve yazmaları sağlanmakta. Böylesi sanatçı ve yazarlar büyük para ödülleriyle ve diğer ödüllerle taltif edilmektedir.

Dünyadaki devlet sektörüne ait bütün ekonomik değerlerin özelleştirilmesi için devletlerin yöneticilerini zorlamaktadırlar. Bu isteklerini yaptırmak için önce ekonomik baskı uygulanır, o devletin bütçesi zora sokulur. Ardından da o devletin yöneticilerine ve devlete bolca borç verirler. Şayet o devleti yöneten iktidardakiler bunların istedikleri gibi davranmazlarsa, seçimle de olsa (nasıl bir seçimse!!!) iktidarı değiştirip kendilerine muti insanları yönetime getirirler. Özelleştirmeler sonunda AKÇA gücünün, o işletmeyi satın alan kişi veya kişilere geçtiğini sanmayın! Satın alanlar ya onların şirketlerinin adamlarıdır ya da onlara bağlılığını göstermek ve de fiilen bağlanmak zorundadır. Çeşitli devletlerin kendi milli zenginleri var ise (ki vardı) onları kendi emirleri altına alırlar. Karşı çıkanlar ise her nedense kısa sürede batarlar! Böylece bir ülkedeki AKÇA gücü kimin elinde olursa olsun aslında bütün dünyayı ele geçirmekte olan o zümrenin emrindedir. Pek çok devlette sanayi kuruluşlarının sözde sahibi olanların oluşturduğu sivil toplum anlamında dernek ve benzeri birlikler vardır. Bu kuruluşlar doğrudan o üst zümreye hizmet eder, aldığı emirler doğrultusunda kendi milletine dahi ihanet etmekten çekinmezler. Böylesi kuruluşların yetkilileri hep o zümrenin talimatıyla, onların ağzıyla konuşurlar yani tam bir 'sahibinin sesi'dirler. Zaten başka türlü varlıklarını sürdüremezler, elimine edilirler ve yerlerine, sahiplerine itaat edecekler getirilir. Fakat onlar için aksi bir durum pek gerçekleşmez, yerli taşeron zenginler (istisnalar hariç) milli şuurla hareket etmezler çünkü paranın sıcaklığı, onların kanlarına işlemiştir.

Bir devletin yönetimini ele geçirmeleri ve de ekonomisini ele geçirmeleri yetmemektedir. O küçük zümrenin oluşturmaya başladıkları dünya sistemine ters düşen veya kendi milletinin çıkarlarını ve de bağımsızlığını dile getiren kişi, kurum ve kuruluşları düşman olarak görürler. Örneğin bir devletin ordusu, kendi milletinin çıkarlarını ve bağımsızlığını mı savunmakta; hemen düşman muamelesi yapılmaya başlanır. Akla hayale gelmeyecek dalavereler çevrilerek, düşman kabul edilen kurumu, kendileri lehinde tutum değiştirmesi için zorlarlar. Böylesi faaliyetleri her kurum için geçerlidir...

Bütün bunlara bakılarak söz konusu elit zümrenin sadece dünya ekonomisini kendi kontrolleri altına almak istedikleri sanılmasın. Mesele bu kadar basit değil, dahası var. Bütün insanlar için yeni bir din önerilmekte, bu konuda İLLİMUNATİ esaslarına dayalı EVANGELİST inanç, din olarak ön plana çıkarılmakta. Ayrıca dünyadaki bütün insanlara tek dille konuşma, kendi ana dillerini yok sayma telkinleri yapılmakta. Sadece telkinle kalınmayıp; eğitim, kültür, yazışmalar ve diplomasi gibi konularda sadece İngilizceyi öne çıkarmaktalar. Daha da ileri giderek, İngilizcenin dünya dili olduğu gibi saçma sapan fikirleri propaganda yapmaktalar. Eğitim ve öğretimin İngilizce yapılmasını sağlamaktalar. Hatta ana okullarındaki çocuklara bile (bir toplumun temel kültürü için çok tehlikeli) İngilizce öğretilmesi yönünde çalışmalar yapıyorlar.

Peki, önemli olan paranın gücü ise, o ellerinde. Dünya ekonomisini onlar yönlendiriyorlar; o kadar ki hangi devletin hangi bölgesinde tarım amaçlı neyin ekilip neyin ekilmeyeceğine dahi onların adamları karar veriyor. AKÇANIN gücü dünya çapında onların elinde, daha ne istiyorlar?.. İşte bundan sonrası için söylenen, yazılan ve yayınlananlara daha dikkatli bakmalıyız.

Bu elit gurup, 'küreselleşme' söylemiyle bütün dünyayı tek yönetim altında toplamak istiyor. Yönetim merkezi olarak başkentlerini bile belirlemişler, Kudüs ve de Kudüs'ün hemen yanındaki Zeytin Dağı... Tek din, tek dil, her şeye razı olan ve hiç karşı çıkmayan milyarlarca insan!.. İşte istenen bu. Denilebilir ki, bu çok mu kötü? Evet kötü zira; yeryüzünde tek bir görüş, tek yönetim sistemi uygulanır; yönetenler değiştirilemez ve de fikir özgürlüğü de olmaz ise bu diktadır. Akçanın gücünü eline geçiren dikta yönetimlerinin neler yaptıkları ise tarihin kanlı sayfalarında yazılı. Amaaa şuna inanın ki böylesi bir durum bile ehveni şerdir!.. Şöyle ki:

Yine dünya çapında yazarlar, düşünürler ve aydın kişilerin (ama taşeron olmayanların) yazdıkları dikkate alındığında, insanlık için asıl karanlık tablo ortaya çıkmaktadır. Dünyayı ele geçirme girişimindeki bu elit tabaka için akçanın gücünü ele geçirmek sadece araçtır. Ekonomik değerlerin kullanılarak varılmak istenen amaç ise; dünya dediğimiz bu mavi gezegende halifelik yapan insan ırkına hizmet etmek gibi bir amaca yönelik değildir. Dünyayı yönetmeye kalkanlar temelde kendileri için de çalışmıyorlar. Öyleyse? Şimdi daha dikkat: Özellikle o elit sınıfın LÜSİFER'E hizmet ettiği, bütün çalışmalarının bu amaca yönelik olduğu belirtilmekte. Ha, Lüsifer'i bilmeyenleriniz olabilir; bu Lâtince bir sözcük, manası; Türkçesi YERLİK, Arapçası ŞEYTAN!.. O gurubun Şeytana tapınma ayinleri dahi düzenledikleri bilinen gerçekler arasında! Bunu ben iddia etmiyorum; bu konuda yazılan (bazıları da Türkçeye çevrilen) pek çok kitap var. Hatta sadece bu konuyu işleyen sinema filmleri var, bunlardan biri Türk televizyonlarında da gösterildi... İnsan ırkı adına felaketin boyutunu sanırım anladınız. Gidişat, insan ırkının nasıl bir karanlık dehlize çekilmek istendiğini açıkça göstermektedir. Adem yaratıldığında, yüce yaratıcı ile Yerlik arasında geçen konuşmaları hatırlayın... SİZ, KİMDEN YANASINIZ?..

Ne yapalım?

Yapılacak şey belli. Akçanın gücünü eline geçiren kişi, kişiler ve de devletler kesinlikle kötü şeyler yapmışlardır. Öyleyse ekonomik gücün, yani para ve üretim araçları gibi sermayenin, tamamen özel sektörde veya tamamen devlet sektöründe toplanmasının önüne geçilmeli. Akçanın gücü özel sektör ve devlet sektörü arasında müsavi bir şekilde bulunursa her ikisi de birbirini denetler. Kamudaki üretime yönelik kurum ve kuruluşlar; özel sektörün kendilerinin koyacakları kurallarla (aslında kuralsızlıkla) halk ve devlet üzerinde yer almalarını engeller. Özel sektör de devleti yönetenlerin yüzde yüzlük bir tekel oluşturmasına mani olur. Bu ortamda bağımsız basın kuruluşları hayati görev üstlenirler... Pekiyi, böyle bir ekonomik sistem şimdiye kadar kimsenin aklına gelmemiş mi? Elbette gelmiş. Pek çok konuda dünya insanlığının nasıl sorunlarla karşılaşacağını, dahice sezen ve ortaya koyan Mustafa Kemal ATATÜRK, bu konuda da aynen yukarıda belirttiğim biçimde bir ekonomik sistem kurma girişimini başlatmıştır. Ve adına KARMA EKONOMİ denilen bu sistemle 1930 lu yıllarda olağanüstü gelişmeler kaydedilmiştir... Atatürk'ten sonrası mı? Ne siz sorun ne de ben yazayım...

Bazıları hemen yılgınlığa düşerek; bütün dünyayı kanser gibi saran ve ekonomik gücün hemen hemen tamamını elinde bulunduran bu güç, KARMA EKONOMİ gibi bir sistemin uygulanmasına izin verir mi? Elbet vermek istemez. Ama bu durum bizi yılgınlığa ve teslim olmaya götürmemeli. Şu an hiçbir şey yapamıyorsanız bile çevrenizi ve yeni yetişen nesillerinizi bu

konuda bilinçlendirin. Yapacağımız mücadele sadece bizim, yani insan ırkı içindir. Şuna emin olun ki inançlı bir şekilde mücadele edersek zafer kesinlikle bizimdir. Dünyada bu mücadeleye girişen çok insan var. Bu savaşa başlayanlar ve de başlamak isteyenler şu inancı akıllarından hiç çıkarmamalılar: Bütün evren, dünya ve dünya üzerinde var olan (insan dahil) hiçbir şey sahipsiz değil!

Haydi gazânız mübarek olsun!..

KIRMIZI GÜL

HİKMET KAYA

Sarı gülde bir tomurcuk açtı
Beyaz gül bitti
Herkes şaşırdı
Söyleyecek söz bitti
Sözcükler anlatırdı sarı gülün aşkını
Beyaz gül kesti
Ne toprak ne hava ne su yetmedi
Kırıldılar
Yerde bir kırmızı gül bitti.

DEVR-İ AKİF

MUSTAFA AKBABA

Cennet mekân Mehmed Akif için; "Akif şair midir, nâzım mıdır?", "Akif Mısır'a inkılaplara karşı bir tavır sergilemek için mi gitti?" gibi söylentilere ilâveten, son günlerde bir de "II. Abdülhamid'in hal fetvasını Akif mi yazdı/yazmadı" tartışmaları gündeme geldi.

Tartışmayı başlatan Sayın Nuri SAĞLAM; II. Meşrutiyet'in ilânından sonra Eşref Edib'in çıkardığı ve Mehmed Akif'in sermuharrirlik yaptığı Sırat-ı Müstakim ve sonraki adıyla Sebilürreşad dergilerinde (1908-1925) yazıları görülen 'Mehmed Fahreddin' isminin Akif'in müstearı olabileceği tezini ortaya koyup, bu tezi verdiği örneklerle ispatlama çabası içerisine girdi.

Daha sonra Sayın M. Suat MERTOĞLU bu teze anti tez ile karşı çıkıp, Sayın SAĞLAM'ın görüşlerini çürütmeye çalıştı.

Konu; önce bir gazetenin, Sayın SAĞLAM'ın bu doğrultudaki görüşlerini yazmasıyla gündeme geldi. Kısa bir müddet sonra yine aynı gazete Sayın MERTOĞLU'nun görüşlerine yer verdi. Magazin uslûbu içerisinde neşredilen bu yazılardan sonra tartışma akademik bir hüviyet kazanıp TÜRK EDEBİYATI DERGİSİ'nde ele alındı. Derginin 434. Sayısında Sayın SAĞLAM'ın, 435. Sayısında da Sayın MERTOĞLU'nun makaleleri yayınlandı. 436. Sayıda da konunun uzantısı görüldü.

Akif'in İttihad ve Terakki Cemiyeti üyesi olduğu ve II. Abdülhamid'e muhalefeti bilinen bir gerçektir. Ancak bu durum onun Hal Fetvası'nı yazdığı anlamına gelmez. Velev ki yazmış da olabilir. Biz burada tarafsız kalıp bu durumun aksi ispatlanıncaya kadar 'Mehmed Fahreddin'in, Mehmed Akif'in müstearı olmayıp ayrı bir şahıs olduğunu kabul etmek durumundayız.

***

Akif gibi bir kimsenin, İttihadcı zihniyete iltifat etmesi beni hep düşündürmüştür. Ama her defasında zihnimde; "Onun temiz ve saf yüreği, tahrik ve telkinler karşısında bu fitnelere inanmasına sebep olmuştur." hükmü yer bulmuştur. "Beşerdir şaşar" veya "Bir fit bin büyüden efdâldir" deyimleri her zaman herkes için geçerlidir.

II. Abdülhamid'den sonra koskoca devletin çatır çatır çöküşü Akif'in de gözleri önünde olmuştur. Tecrübesiz ve hayalperest İttihadcılar, Devlet-i Âli'yi I. Cihan Harbine götürmüş, işgal ve İstiklâl Savaşı sonunda kurulan genç Devlete Akif İstiklâl Marşı yazmak durumunda kalmıştır. İttihad ve Terakki'nin ileri gelenlerinin fesat ve fitnelerine kanmış olması, inanıyorum ki onu her zaman kahredip, üzüntüsünü o temiz yüreğinin içerisinde ölünceye kadar bulundurmasına sebep olmuştur. "Allah bu millete bir daha İstiklâl Marşı yazdırmasın" demesi bu üzüntünün dışa vurması değil de nedir?

***

O günlerde İttihadcılara aldanan bir başka kalem de Rıza Tevfik idi. Kendisi, II. Abdülhamid'in Hal'ine sebep olan 31 Mart Vak'asının baş aktörlerindendir. Daha sonra Serv Antlaşmasını imzalayanlar arasında bulunur. Arkadan yüzellilikler listesine alındığı için 1922 de vatandan ayrılmak zorunda kalır. Ömrünün 21 yılını vatan hasretiyle yurt dışında geçirir.

Rıza Tevfik de yapmış olduğu bu hataya sonradan çok pişmanlık duymuş, yurt dışında yaşamaya mecbur kaldığı günlerde yazdığı;

"Nerdesin şevketli Sultan Hamid Han
Feryadım varır mı bârigâhına?
Ölüm uykusundan bir lâhza uyan
Şu nankör milletin bak günahına!"

mısralarıyla başlayan şiiri ile yüce Sultan'ın ruhaniyetinden özür dilemiştir.

Af kanunundan istifadeyle, kendi ifadesi ile; "Hesaplaşmak için değil, vedalaşmak için" 1943 de yurda dönmüştür.

Yukarıda ilk dörtlüğü zikredilen şiirin hangi gaye ile yazıldığını tahkik için avukat Abdurrahman Şeref LÂÇ, mahkeme kararıyla 1949 yılında hastanede yatan Rıza Tevfik'i hâkim refakatinde sorguya çekmeye gittiğinde, büyük bir heyecan içinde yatağından doğrulan hasta adam şunları söylemiştir:

"... Ben bu şiiri Türk Milletine hakaret kasdiyle değil tamamiyle aksi olarak Türk Milletini ölüme götüren bir zümreyi teşhir ve Abdülhamid Han'a edilen iftiraları tesbit gayesiyle yazdım. 31 Mart Vak'asını tertiplediği isnadı altında tahtından alaşağı edilen büyük hükümdar bu isnadla, sadece iftiraların değil tertiplerin de en hainine hedef tutulmuştur. 31 Mart'ı tertipleyen İttihadcılar ve bu işe memur edilenler arasında bizzat ben varım. 31 Mart'ı kışkırtma ve körükleme işini Selim Sırrı Tarcan ile Rıza Tevfik idare etti. Hasta yatağımdan söylediğim bu sözlere tarih kulağını kabartsın!" [1]

***

27 Aralık 1936 Pazar akşamı saat 19:45 de hayata gözlerini yuman Akif'in cenazesi için resmi bir merasimin yapılmaması anlaşılacak bir durum değildir. Kuruluşunda canla başla çalıştığı ve bu Devletin Marş'ını yazan Akif'in cenazesinde nedense devletin hiçbir temsilcisi bulunmamıştır.

Bu böyle oldu diye Akif değerinden bir şey kaybetmiş olmadı. Naaşı örtüsüz, üstü açık bir tabutla Bâyezîd Camii'nin musallasına kondu ama kime ait olduğu milliyetçi üniversiteli gençler tarafından öğrenildikten sonra Akif'in ölümü İstanbul'a yıldırım hızıyla yayıldı. Tabutu Albayrakla sarılıp üniversiteli gençlerin ve İstanbulluların elleri üzerinde tekbirlerle Edirnekapı'ya kadar götürüldü. Definden ve okunan Kur'an-ı Kerim'den, duadan sonra mezarı başında konuşmalar yapıldı.

İrticalen yapılan bu konuşmalar şu cümlelerle tamamlandı:

"Ey Çanakkale Şehidleri! Sizi terennüm eden Akif misafirinizdir. Ona iyi bakınız! Ey Akif, nisyandan korkma! İstiklâl Marşı söylendikçe unutulmazsın! Ve bu marş, Türklük yaşadıkça vardır!"

[1] Hilmi YÜCEBAŞ / FİLOZOF RIZA TEVFİK Hayatı – Hatıraları – Şiirleri / 5. Baskı 1978 İSTANBUL

ONDAN MI?

AŞIK SAĞLAM

Karşıki dağların gülü, çimeni
Ne Mısır'ı koydum, ne de Yemen'i
Vura vura taş eyledim sinemi
Ben elleri gınadıydım ondan mı?

Gülüp oynamaya olmadı vaktim,
Ak ellere kara kınalar yaktım.
Kızılırmak gibi bulanık aktım
Ben selleri gınadıydım ondan mı?

Kimseye olmadı garezim, kastim
Gayri yaşamaktan umudu kestim
Acı poyrazınan savruldum, estim
Ben yelleri gınadıydım ondan mı?

Ömrümün baharı ermedi yaza
Sağlam'ı sevenler çekildi naza
Haddeden çekilen tel oldum saza
Ben telleri gınadıydım ondan mı?

DERGİLER DERYÂSINDAN - 5

SIRÂT-I MÜSTAKÎM VE O'NUN DEVAMI OLAN SEBİLÜ'R-REŞAD MECMUALARI

OĞUZ ÇETİNOĞLU – MEHMET ŞADİ POLAT

ocetinoglu@ttmail.com msadipolat@gmail.com

İstanbul'da, 14 Ağustos 1908'de *Sırât-ı Müstakîm* adı ile *Haftalık Dînî Dergi* tanıtımıyla yayımlanmaya başladı. Adını; Fâtihâ Süresindeki *İhdina's-sırata'l müstakîm (Bize doğru yolu hidâyet et)* ifâdesinden almakta idi.

Kurucuları Eşref Edip (Fergan), Ebulula Zeynel Abidin (Mardin) ve Mehmet Âkif (Ersoy) idi. Bu isimler aynı zamanda derginin yazar kadrosunu oluşturuyordu. 13 Nisan 1909 târihinde cereyan eden *31 Mart Olayı* sebebiyle yayınına 25 gün ara verdi. 1 Mart 1912'ye kadar 7 ciltte toplanan 182 sayı çıktı. 8 Mart 1912 târihinde yayımlanan 183. sayıdan itibaren sâhipliğini Eşref Edip üstlendi. **Sebilü'r-Reşad** adı ile yayımlanmaya devam etti. Derginin adı günümüz Türkçesine; *'Mânevî doğru ve büyük yolda Allah (cc) rızâsı için hizmet'* şeklinde çevrilebilir.

Dergi, kapak hâriç genellikle 16 sayfa ve haftada bir gün yayımlanıyordu. Renkli kapak kâğıdında önceleri yalnızca başlık ve fihrist gibi bilgiler yer alırken, daha sonraları kitap listesi verildi ve tanıtımları yapıldı. Birinci Dünya Savaşı'nın ve Millî Mücâdele günlerinin zor şartları içerisinde bâzen derginin sayfa adedi ve kalitesi düştü. Bazen da 15 günde bir çıkabildi veya iki sayı birleştirildi.

Sırât-ı Müstakîm Mecmuası, İttihad ve Terakki Cemiyeti ile anlaşamadığı için üç defa kapatıldı. Bu sebeple 300 ve 301 numaralı sayıları *Sebilü'n-Necat (Kurtuluş Yolu)* adı ile yayımlandı. Özellikle Birinci Dünya Savaşı yıllarında, İttihat ve Terakki hükümetlerinin uyguladığı sansürden Sebilürreşad da fazlasıyla etkilendi. Talat Paşa'nın iktidarla müttefik milliyetçi-Türkçü çizginin temsilcileriyle Sebilürreşad ekibini uzlaştırma çabaları Mehmet Âkif Ersoy tarafından samimi bulunmayıp *Bizim meselemiz şahsî değildir, ne için anlaşacağız?* sözleriyle reddedilince sansür oranı daha fazla arttı. Sansür sebebiyle tamamen boş çıkan sayfalar olduğu gibi, basıldıktan sonra da ayrıca uygulanan sansür sebebiyle siyah baskı ile kapatılan bölümler bulunuyordu.

31 Mart Vak'ası'ndan sonra iki hafta, 25 Kasım 1915'te çıkan 352. sayıdan sonra 6 ay, 11 Mayıs 1916 târihinde çıkan 353. sayıdan sonra ise 2 ay hiç yayımlanmadı. 360. sayıdan sonra 26 Ekim 1916 târihinde Örfî İdâre tarafından kapatıldı. 20 ay kapalı kaldıktan sonra Sultan Mehmed Vahideddin Han'ın tahta çıkışı ile 4 Temmuz 1918 târihinde 361. sayı ile yayınına devam etti. Eşref Edip bu kapatma ile ilgili olarak 30 Ekim 1924 târihli 623. sayıda; *Yirminci asırda, dinden bahsolunamaz esbâb-ı mûcibesiyle iki sene Sebülirreşad yayından men edilmiştir.* Diyerek şikâyetini okuyucuya duyurdu.

Kurtuluş Savaşı'nda Mehmet Âkif'in Anadolu'ya geçmesi üzerine dergi yayınına Anadolu'da devam edildi. 3 sayısı Kastamonu'da, bir sayısı Kayseri'de yayımlandı. Bu sayının tamamı, Trabzon mebusu Ali Şükrü Bey'in Kayseri Ulucami'de yaptığı konuşmaya ayrılmıştır. Millî Mücâdele'ye büyük destek veren dergi, 491. sayıdan 527. sayıya kadar Ankara'da yayımlandı. Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çalışmalarını tamamlaması üzerine Mehmet Âkif Ersoy'un Mayıs 1923'te İstanbul'a dönmesi sebebiyle, 528. sayıdan itibâren yayın merkezi de İstanbul'a nakledildi. *Şeyh Said Ayaklanması* sebebiyle çıkarılan *Takrir-i Sükûn Kanunu*'na dayanılarak, 6 Mart 1925 târihinde yayımlanan 641. sayısı ile dergi kapatıldı. Eşref Edip tevkif edilerek İstiklâl Mahkemesi'nde yargılandı.

Dergi İstanbul'da Matbaa-i Âmire, Hilâl, Matbaa-i Hayriye, Mesâi, Tevsi-i Tıbaat, Âmidî, Hukuk, Necm-i İstikbâl, Evkaf-ı İslâmiye, Kastamonu'da: Kastamonu Vilâyet, Kayseri'de: Kayseri Liva ve Ankara'da Matbuat ve İstihbarat, İkaz ile Ali Şükrü matbaalarında basıldı. Zaman zaman; Ali Haydar Efendi'nin Usus-i Fıkıh Dersleri, Abdürreşid İbrâhim'in Âlem-i İslâm ve diğerleri gibi ekler de verdi.

Millî Mücâdele yıllarında Kastamonu ve Kayseri'de halkı mücâdeleye teşvik için birer sayfalık ekler çıkardı. Bunların dışında özellikle Darülfünûn öğrencilerine yardımcı olmak için, İslâmî ilimlerle ilgili bâzı ders notları ek olarak dağıtılmıştır.

Sebilü'r-Reşad Mecmuası, 1948 yılında Eşref Edip Fergan tarafından, farklı bir görünümle ve *'Dîni-Siyâsî Dergi'* tanıtımıyla yeniden yayın hayatına kazandırıldı. Dergi bu şekliyle 15 günde bir yayın programı ile 7 ciltte toplanan 175 sayı çıktı.

Yayın hayatına üç ayrı şekilde devam eden dergi, İslam Dini ekseninde yayın yapmakla birlikte, sayfalarında farklı görüşteki aydınlara da yer verdi. Başlıca yazarları arasında, bir dönem başbakanlık yapan Şemseddin Günaltay, İttihad ve Terakki döneminde dört defa Şeyhülislâm olarak görevlendirilen Musa Kâzım Efendi, müzisyen Rûşen Ferid Kam, Sibiryalı Türk yazar Abdürreşid İbrâhim, Manastırlı İsmâil Hakkı, Baban-zâde Ahmed Nâim, Yusuf Akçura, Ahmed Ağaoğlu, İbrâhim Alâeddin Gövsa, Mithat Cemal Kuntay, Mehmet Âkif (Ersoy), İzmirli İsmail Hakkı, Aksekili Ahmet Hamdi, Bereketzâde İsmail Hakkı, Eşref Edip (Fergan), Ebülula Zeynel ağabeydin Mardin, Milaslı İsmail Hakkı, Mehmet Fahrettin, Bursalı Mehmet Tâhir, Hâlim Sâbit (Şibay), Tahiru'l-Mevlevi (Olgun), Halil Hâlid (Çerkeşşeyhizade), Ahmet Agayef (Ağaoğlu), Alimcan İdrisî, Ali Rıza Seyfı, Seyyid Muhammed Tevfık, Mustafa Sabri, Muhammed Hamdi (Yazır), Ali Şeyhu'1-Arab, Ömer Fevzi, Hasan Basri (Çantay), Edhem Nejad, Ömer Rıza (Doğrul), Ahmet Şirani (Yahya Afif takma adıyla), Mehmet Emin (Yurdakul), Hasan Hikmet, Ömer Nasuhi (Bilmen), Sadreddin, Ispartalı Hakkı, Ahmed Nazmi, Abdülaziz Mecdi (Tolun)... gibi isimler vardı.

Ayrıca Muhammed Abduh, Reşid Rıza, Ferid Vecdi, Abdüiaziz Çaviş, Sait Halim Paşa, Süleyman Nedvi, Ebülkelam Azad, Hoca Kemaleddin, Müşir Hüseyin Kıdvay gibi İslâm dünyasında tanınan yazarlardan da çokça tercüme yapılmıştır.

Sırât-ı Müstakîm ve Sebilürreşad dergileri İslamcılık düşüncesi içinde çok önemli fonksiyonlar üstlenmiş dergilerdir. Dergi; yeni bir fikir vücuda getirmek ve inşa etmekten çok, geçmişten günümüze intikal eden değerleri korumayı hedef almıştır.

Başlangıçta İttihat ve Terakki Partisi sempati-zanlığı dergide açıkça görülmektedir. Nitekim derginin ilerleyen sayılarında Hürriyet ve İtilâf Partisi'nin kurulmasına pek de iyi bakılmamıştır. Şeyhülislâm Musa Kâzım Efendi'nin ilk sayıdan başlayan *Hürriyet-Müsavat* başlıklı yazısı ile Manastırlı İsmail Hakkı'nın vaazları bu açıdan önemlidir. Art-arda gelen siyasî başarısızlıklar, Balkanlar'da, Kuzey Afrika'da olup bitenler en nihayet Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması derginin İttihat ve Terakki'ye olan sempatisini zayıflattığı gibi gayrimüslimlerin devlete ve Müslümanlara karşı faaliyetleri, hürriyetin özellikle basına getirdiği başıbozukluklar, din ve ahlâka aykırı yayınlar, kadınların toplum içindeki durumlarının olumsuz yönde değişmeye başlaması, İslâm'a aykırı davranışların açıkça sergilenir hâle gelmesi... gibi hürriyet ve eşitlik kavramına olan bağlılıklarını da azalttı. Özellikle gazete, dergi ve kitapların din ve ahlakdışı yayınları dergide çokça tenkit konusu oldu. Durum böyle olmakla beraber dergi, Birinci Dünya Savaşı'nın nâzik şartlarını göz-önünde bulundurarak bir fitne ve muhalefet unsuru olmamaya çok gayret gösterdi ve iktidara doğrudan fazla yüklenmedi. Siyasî muhalefetten çok kültürel ve fikrî muhalefeti tercih etti.

Millî Mücadele yıllarında Anadolu'yu destekleyen, Kastamonu, Ankara ve Kayseri'de neşredilen dergi Birinci TBMM.nin ardından yeni bir hayâl kırıklığı dönemi daha yaşadı. Mehmet Âkif Ersoy ve O'nunla aynı düşüncede olan birçok insan İkinci Meclis'e alınmadı ve gittikçe tonu artan bir şekilde İslâm'a ve millî unsurlara cephe alındı. Derginin 24 ve 25. ciltlerinde bu hayâl kırıklıklarını yansıtan pek çok yazı vardır. Yazıların çoğu müstear adlarla yayımlanabilmiş, Ankara'da olup bitenlere karşı zaman zaman sert sayılabilecek tenkitler yapılmış, bir taraftan da bağların tamamen koparılmamasına dikkat edilmiştir.

Derginin bölüm başlıkları şunlardır: Tefsir, Hadis, Felsefe, İçtimaiyat, Fıkıh ve fetava, Edebiyat, Tarih, Terbiye ve talim, Hutbe ve vaazlar, Terâcim-i ahvâl, Siyasiyat, Hayat-ı akvâm-ı İslâmiye, Harekât-ı ilmiye ve fikriye, Tenkit, Mekâtib, Matbuat, Şuûn.

Tefsir bölümünde Mehmet Âkif Ersoy, Muhammed Abduh, Abdülaziz Çaviş, Bereketzâde İsmail Hakkı; Hadis'te Babanzâde Ahmet Naim; Fıkıh ve fetavada Mehmet Fahrettin, İzmirli İsmail Hakkı, Aksekili Ahmet Hamdi; Edebiyat'ta Tahiru'l-Mevlevî, Midhat Cemal (Kuntay), Edhem Nejat; Terbiye ve talim'de M. Şemseddin Günaltay; Hutbe ve vaazlarda Manastırlı İsmail Hakkı; biyografilerde Bursalı Mehmet Tâhir; siyâsî konularda Akçuraoğlu Yusuf, Halil Hâlid, Ahmet Ağaoğlu gibi isimler öne çıkmıştır. Siyâsî şartların değişmesi, iktidarın giderek milliyetçi-Türkçü bir çizgiye yaklaşması derginin yazar kadrosunu etkilemiş ve milliyetçilik konusundaki tutumunun sertleşmesine sebep olmuş, İslâm Mecmuası ve Türk Yurdu dergilerinin çıkmaya başlamasıyla Hâlim Sâbit, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu gibi yazarlar Sırât-ı Müstakîm ekibinden ayrılmıştır. Derginin çok başarılı olduğu konulardan biri İslâm dünyasıyla haberleşmeyi sağlamasıdır. Mektuplardan anlaşıldığına göre Dergi, bütün İslâm ülkelerine ulaştırılmaktadır. İslâm dünyasının değişik bölgelerine muhabir gönderme ve bulundurma da derginin başardığı yeniliklerden biridir.

Cumhuriyet öncesinde olduğu kadar, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar düşünce, ideoloji ve tartışma hayatının da en önemli dergilerinden biri; Sırât-ı Müstakîm ve onun devamı olan Sebilü'r-Reşad mecmuasıdır. Yayınlandığı dönemin en yüksek seviyeli fikir dergilerinden biridir. Bünyesinde hemen her kesimden münevverler, bu dergilerin sayfalarında fikirlerini ifâde imkânı bulmuştur. Derginin önce gelen yazarları arasında daha sonra Türk Yurdu ve Türk Ocakları'nı da kuranların başında yer alan Yusuf Akçura, Ahmed Ağaoğlu gibi isimler vardır. Türk Yurdu'na giden yolun başlangıcı sayılan Türk Derneği'nin ilk nizâmnâmesi Sırât-ı Müstakîm'de yayımlanmıştır. Ayrıca; Sırât-ı Müstakîm ve Sebilü'r-Reşad, batının ve modernizmin Türk-İslam kültürünü etkileme ve bozma temâyüllerini önleme yolunda en sağlam savunma cephesini oluşturmuştur.

Sırât-ı Müstakîm Mecmuası'nda yer alan makalelerin, listesini veren; Suat Mertoğlu'nun hazırladığı '*Sırât-ı Müstakîm Mecmuası, Açıklamalı Fihrist ve Dizin*' isimli kitap 2008 yılının Kasım ayında Klasik Yayınları tarafından kültür dünyamıza kazandırılmıştır. Dokuz bölümden oluşan bu seçkin eserin birinci bölümde yazar Sırât-ı Müstakîm Mecmuası'nın biçim ve içerik bakımdan önemi ve özellikleri üzerine kısa bir değerlendirme yapıyor. Bu bölümün devamında Ahmed Midhat Efendi, Yusuf Akçura ve Rıza Tevfik'in dergi hakkındaki yazılarına yer veriliyor.

240 sayfalık İkinci bölüm, fihrist dizini ile kitabın esasını oluşturuyor. Birinci sayıdan itibaren her sayıdaki yazı, yazar, yazının konu başlığı, sayı ve sayfa numarası, yazının kısa bir açıklaması ve dergi kapaklarındaki not açıklamaları ile bu bölüm zenginleştirilmiş, yazının bağımsız bir makale veya seri yazının bir bölümü mü olduğu, daha sonra kitaplaşıp kitaplaşmadığı, Latin harfleriyle yayımlanıp yayımlanmadığı gibi önemli ayrıntılar hakkında bilgi veriliyor.

Üçüncü bölüm; makale başlıklarına göre düzenlenip, yazar isimleri belirtilmiş. Dördüncü bölümde, düzenleme, yazarlara göre yapılıyor. Bu bölüm; yazarların kaleme aldıkları veya tercüme ettikleri makalelerin başlıkları ve makale sayısından oluşuyor. Beşinci bölümde bütün dergi taranarak, özel adlar dizini oluşturuluyor, hangi ismin hangi makale içinde geçtiği belirtiliyor. 6. Bölümde kavramlar dizini yer alıyor. 7. bölümde dergide hangi âyetlerin, hangi yazıda geçtiği belirtiliyor. 8. bölümde dergide geçen Hadislerin Türkçeleri ve makale numaraları, son bölümde ise Hadislerin Arapçaları ve makale numaraları veriliyor.

SIRÂT-I MÜSTAKÎM

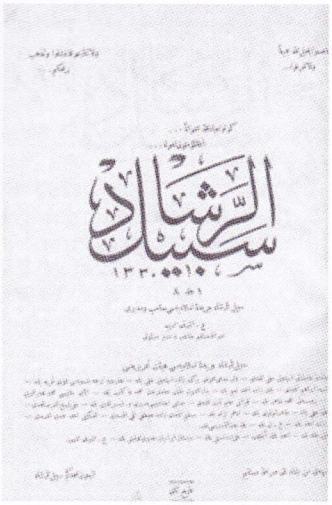

SEBİLÜ'R REŞAD

İSİMLERİ, SEBİLÜ'R-REŞAD DERGİSİYLE ÖZDEŞLEŞEN KİŞİLERİN BİYOGRAFİLERİ:

EŞREF EDİP FERGAN'IN BİYOGRAFİSİ:

Türkistan muhacirlerinden bir ailenin çocuğu olarak Serez'de dünyaya geldi. Sıbyan mektebini ve rüşdiyeyi Serez'de okudu. Bu arada hafızlığını tamamladı. Serez Müftüsü İmâdüddin Efendi'den din bilgisi ve Arapça dersleri aldı. Bir yıl Mahkeme-i Şer'iyye kâtibi olarak çalıştıktan sonra İstanbul'a gitti ve Mekteb-i

Hukuk'a kaydoldu. Aynı zamanda Çemberlitaş'taki Atik Ali Paşa Camii'nde medrese derslerine devam etti. Dönemin meşhur vaizlerinin vaazlarıyla Mekteb-i Hukuk hocalarının ders takrirlerinden derlediği risaleleri bastırmak suretiyle yayın hayatına girdi. Bu yıllarda Serezli Hâfız Eşref Edip adıyla tanındı.

Sultan İkinci Abdülhamid Han'ın saltanatının son yıllarında artan yenilikçi fikirlere karşı çıkmak ve İslâm birliği ideolojisini yaymak amacıyla dergi yayımcılığına ilgi duydu. Sırât-ı Müstakîm Mecmuası'nı yayınlamaya başladı. İstiklâl Savaşı yıllarında ülkenin kurtuluşu için Mehmed Âkif Ersoy'la beraber yayın yoluyla olduğu kadar fikrî çalışmaları ile de Millî Mücadele'ye katıldı.

Eşref Edip, Cumhuriyetin ilânı ile şiddeti gittikçe artmaya başlayan asrîleşme ve garplılaşma taraftarlarıyla sürekli kalem tartışmalarına girdi. Özellikle İslâm'a ve İslâm'ın temel kurumlarına yapılan saldırılara karşı çıktı.

Tek parti döneminde Sebîlürreşâd'ın eski yazar kadrosundan hayatta kalanlarla sohbet toplantıları düzenleyen Eşref Edip, Maarif Vekâleti'nin yayımladığı İslâm Ansiklopedisi'ndeki yanlış ve eksik maddeleri tenkit ederek doğrularını göstermek maksadıyla İzmirli İsmail Hakkı, Kâmil Miras ve Ömer Rıza Doğrul'la birlikte Ekim 1940'ta İslâm-Türk Ansiklopedisi Mecmuası'nı çıkarmaya başladı.

Dinî, ahlakî ve siyasî konularda sâde bir üslûpla devamlı yazılar yazan Eşref Edip, özellikle Sebîlürreşâd'ın ikinci devresinde derginin bütün yükünü tek başına omuzlamış ve bu dönemdeki yazılarında daha çok misyoner faaliyetleri üzerinde durmuştur. Sebîlürreşâd'ın yayımını 1966'da durduran Eşref Edip ayrıca Tevhîd-i Efkâr, Yeni Sabah, Millet, Diyanet, Yeni Asya, Yeni İstiklâl, Bugün, Sabah, İttihad gibi dergi ve gazetelere de yazılar yazmıştır.

Eşref Edip Âsâr-ı İlmiyye Kütüphanesi adı altında birçok âlimin eserleri yanında bilhassa Mısır ve Hint Müslümanları ile Müslüman olan Hıristiyanların eserlerini yayımlamaya gayret gösterdi. Kendi hayat mücâdelesi içinde sürekli olarak İslâm birliği ideolojisi doğrultusundaki basını destekledi. Neşrettiği kitaplar arasında Tâhir Olgun, Mûsâ Kâzım, Babanzâde Ahmed Naim, Ali Himmet Berki, Mehmed Âkif Ersoy ve İsmail Hâmi Danişmend'in eserleri önemli bir yer tutmaktadır.

Hayatının sonlarına doğru yayımladığı '*Kara Kitap*' adlı eserinden dolayı yargılanarak beraat eden Eşref Edip Aralık 1971'de vefat etti ve Edirnekapı Şehitliği'ne defnedildi.

EŞREF EDİB

Eserleri: 1- *Mehmed Âkif - Hayatı, Eserleri ve 70 Muharririn Yazıları* (2 Cilt, İstanbul 1938-1939). 2- *İnkılâp Karşısında Âkif - Fikret, Gençlik - Tan'cılar*: Kurtuluş Harbi'nin Kaynağı İstiklâl Marşı mı, Tarih-i Kadîm mi? (İstanbul 1940). 3- *Misyoner ve Müsteşriklerin Yazdıkları İslâm Ansiklopedisi'nin İlmî Mahiyeti* (İstanbul 1941). 4- *Pembe Kitap: Tevfik Fikret'i Beş Cepheden Kırk Muharririn Tenkitleri* (İstanbul 1943). Yaşadıkları dönemde birbirleriyle fikrî çatışmaya giren, vefatlarından sonra da taraftarlarınca âdeta dinsizlik-dindarlık, batıcılık-İslamcılık düşüncelerinin sembolü haline getirilen iki şairden Tevfik Fikret'in ahlâk, seciye ve mizacına dair devrin çeşitli yazarlarına ait tesbitlerin yer aldığı küçük bir derlemedir. 5- *Çocuklarımıza Din Kitabı* (4 kitap, İstanbul 1944-1949). 6- *İslâm Ansiklopedisi'nin İlmî Mahiyeti* (İstanbul 1946). 7- *Risale-i Nur Müellifi Bediüzzâman Said Nur Hayatı Eserleri Mesleği (İstanbul 1950). 8- Kur'an-Garp Mütefekkirlerine Göre Kur'an'ın Azamet ve İhtişamı Hakkında Dünya Mütefekkirlerinin Şehadetleri* (İstanbul 1958). 9- *Bediüzzâman Said Nur ve Nurculuk* (tenkit-tahlil, İstanbul 1963). 10- *Risale-i Nur Muarızı Yazarların İsnadları Hakkında İlmî Bir Tahlil* (İstanbul 1965). 11- *Kara Kitap - Milleti Nasıl Aldattılar? Mukaddesatına Nasıl Saldırdılar*? (İstanbul 1967).

Kadir Mısıroğlu'nun kendisinden naklettiğine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde hilâfetin kaldırılması tartışmaları sırasında Kara-hisârısâhib (Afyonkarahisar) mebusu Hoca Şükrü Efendi'nin (Çelikalay) adıyla yayımlanan Hilâfet-i İslâmiyye ve Büyük Millet Meclisi (Ankara 1339; yeni harflerle İstanbul 1994) isimli risaleyi de Eşref Edip kaleme almış. Hoca Şükrü Efendi'nin dokunulmazlığından faydalanarak onun adıyla yayımlamıştır.

MEHMET ÂKİF ERSOY'UN BİYOGRAFİSİ:

Mehmet Âkif Ersoy, 1873 yılında İstanbul'un Fâtih semtinde doğdu, 27 Aralık 1936 târihinde, İstanbul'un Beyoğlu semtinde vefât etti.. Kabri Edirnekapı Şehitliği'ndedir.

Önce Mülkiye Mektebi'ne girdi. Babası ölünce, ailesinin geçim sıkıntısına düşmesi sebebiyle parasız yatılı olduğu için Veteriner Fakültesi'ne kayıt oldu, orayı bitirdi. Şiirlerini 1908'den sonra yayınlamaya başladı. Türk şiirinde; millî, dinî ve ahlâki çerçevede yeni bir çığır açtı. Üniversitede edebiyat hocalığı yaparken sonradan adı geçen dergilerde yazılar yazdı.

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Burdur Milletvekili olarak katıldı. 1923'de İstanbul'a dönerek Sebillürreşad Dergisi'ni bizzat yayınlamaya başladı. Bir sene Mısır'da yaşadı. Çok mükemmel bir Kur'an-ı Kerim Meâli hazırlamıştı. Türkçe ibâdette kullanılır endişesiyle yayınlamadı. Vasiyeti üzerine yakıldı. 1935'te siroz hastalığına yakalandı. En büyük korkusu gurbette ölmekti. 1936'da Türkiye'ye döndü. Tedâviler sonuçsuz kaldı. Şiirlerini *Safahat* (1911) isimli kitapta topladı. Nesir yazıları; *Süleymaniye Kürsüsünden* (1912), *Halkın Sesleri* (1913), *Fatih Kürsüsünde* (1914) ve *Hâtırâlar* (1917) isimli kitaplardadır.

EBULULA ZEYNEL ABİDİN MARDİN:

Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde yaşayan Türk hukuk adamı Ebu'l-Ula Mardin, babasının görevli bulunduğu Arnavutluk'un İşkodra şehrinde 8 Ağustos 1881 tarihinde doğdu, 13 Ocak 1957 tarihinde İstanbul'da vefat etti.

Aslen Mardinlidir. Babası Yusuf Sıdkı Efendi, başta 9 ciltlik '*İhya-ü ulûmi'd-din Şerhi*' olmak üzere din alanında pek çok eserleri kaleme almıştır. Dedesi de fıkıh alanında eserler vermiştir. Soyu Hazret-i Hüseyin'e dayanmaktadır. Gençliğinde özel öğretim gördü. 1903 yılında Mekteb-i Hukuk'tan birincilikle mezun oldu. Bir süre mahkemelerde memur olarak çalıştıktan sonra 1909'da, mezun olduğu okulda dersler vermeye başladı. Yazı hayatı, 1908 yılında, Eşref Edip ile birlikte çıkarmaya başladığı Sırat-ı Müstakîm dergisinde başladı. 1912 yılında '*Kelime-i Tayyibe*' adlı dergiyi yayınladı. '*İlmiyye Salnâmesi*'ni hazırladı. Cumhuriyet döneminde üst seviyede birçok kamu görevi yaptı. 1 Eylül 1951'de yaş haddinden emekli oldu. Eserlerinden bâzıları: *Medenî Hukuk*

Cephesinden Ahmet Cevdet Paşa (1946), *Huzur Dersleri* (1951) ve çok sayıda ders kitabı.

OĞUZ ÇETİNOĞLU İLE **MEHMET ŞADİ POLAT** TARAFINDAN HAZIRLANAN VE HENÜZ YAYINLANMAYAN **TÜRK DERGİCİLİĞİNİN 160 YILI (1849–2009)** İSİMLİ KİTAPTAN ÖZETLENMİŞTİR.

SANAL SEVDA

AŞIK KAZANOĞLU

El ele tutuşmak ne imiş ağam
Biz sevmeyi internetten öğrendik
Bilgisayar güzel şeymiş be ağam
Biz sevmeyi internetten öğrendik

Dünyanın ucundan ta o ucuna
Hele bakın çağdaşlığın gücüne
Dünyayı sığdırdım bir avucuma
Biz sevmeyi internetten öğrendik

İnsan öteleri ediyor merak
Zor oluyor mektup yazıp yırtarak
Her gün karşıberi e meil atarak
Biz sevmeyi internetten öğrendik

Tam altı ay tanışmaya çalıştık
Yavaş yavaş bu dünyaya alıştık
Üç gün sonra adliyede buluştuk
Biz sevmeyi internetten öğrendik

Kazanoğlu uzaklardan seyretti
Sanal alem duyguları köreltti
Helgay'ı tanıdım Monika bitti
Biz sevmeyi internetten öğrendik.

OLMASALARDI GERİYE ISLIK KALIRDI

ANDAÇ

Gönül telimizi titreten o güzel eserleri, sesleriyle bize sevdiren ses sanatçılarını, çaldıkları müzik aletlerinin içlerindeki deruni sesleri bulup çıkartan saz sanatçılarını, hak ettikleri alkışlarla yücelttiğimizde, içlerindeki gizli nameleri saklayan, en az onlar kadar vazgeçilmez olan değerli sazların, bu alkışlardan payına düşeni vakur duruşlarıyla sessizce karşıladıklarını bilirdim. Onların hikâyelerinin pek bilinmez olmaları bana, şimdi hatırladığım anıları yazma ihtiyacını uyandırdı.

60'lı yılların sonlarıydı. O tuhaf müzik aletini ilk defa yakından görmem, annemin ekmek arası bir şeyler hazırlayıp da sokak kapısının karşısında oturan adama vermemi istediğinde olmuştu. Hırpani kılıklı, mahallenin delisi diye bellediğimiz adamın kucağında oldukça eski, iki teli kalmış saza benzer aleti gördüğümde bir şeye benzetememiştim. Meczup karnını doyurduktan sonra sanki yediğini öder gibi sazına yüklendi. Ritm, iki teli kalmış sazda son nefesini verir gibi hüzün olarak dile geliyordu. O iki tel bu savaşa nasıl dayanıyordu şaşkınlıkla seyrettim.

İlk önceleri ne söylediğine dikkat etmemiştim. "Kâh saraylara kerpiç, kâh ayaklar altında hiç olduk" dediğinde sözler dikkatimi çekti. Devamla; "Kâh çıktık başa gül olduk, kâh yere saçıldık kül olduk. Kâh avcı olup avladık, kâh av olup avlandık. Kâh öğrenci olup öğrendik, kâh bilgin olup öğrettik. Kâh ataya oğul olduk, kâh oğula ata. Kâh yağmur olup yere yağdık, kâh bulut olup göğe ağdık. İşiteni koy, görenden al haberi. Yolsuza sapmaktan, iz iyi. Havada gezinen bulutlar, esen yeller, yağan yağmurlar senin için çabalamaz mı? Bilmeyene yuf!.." diyerek bitirdi. Sözlerin mana derinliğini ıskalayarak, yeni yetmeliğin şımarıklığıyla; "sazın çok güzel" diye laf attım. Bir müddet beni süzdü. Yanına çağırarak; "otur sana bir mesel söyleyeyim de dinle" dedi.

"Tufandan sonra Nuh Peygamber üç oğlunu yanına çağırarak: Sam'a sen Ortadoğu'ya git, Ham'a sen batıya yürü, Yafes'e sen de –Orta Asya'yı işaret ederek- doğuda ara kısmetini. Dünyaya yayılın ve çoğalın" demiş. Yasef önceden gözüne kestirdiği ata atlayıp yola koyulmuş. Daha sonraları çoğalmışlar, ata binip bozkırlarda coşmuşlar.

Gel zaman, git zaman. Soğuk bozkır gecelerinden birinde ateş etrafında söyleşirlerken söz, mağarasında eyleşen şamana gelmiş. Bir vakit şamanın telaşına akıl erdiremiyorlarmış. Şaman bir tutam at yelesi yolup mağaraya kapanmış. Sonra ağaç parçaları toplamış, biraz kemik almış, daha sonra yüzdüğü keçinin derisini, bağırsağını toplayıp mağaraya çekilmiş. O gece ahali şaşkınlık içinde mağaranın önünde bekleşirken, şaman tören kıyafeti ile kapıda belirmiş. Sakalı seyrek, boynu ince, dişleri dökülmüş şamanın uzun cübbesinin üstü maral postundanmış. İki arşın külahı, eteği 60 parçaymış. Elindeki tuhaf nesneyi ahalinin önüne atarak; "Bunun adı 'kopuz'dur. Gök Tengri'nin nefesi saklıdır içinde. Uğraşın, bulun, çıkarın" demiş. Deyiş o deyiş. O günden sonra kopuz, şekil ve biçim değiştirerek müzik aletlerinin atası olmuş.

Meczup, kucağındaki aleti göstererek; "işte bunun adı kopuzdur. Bu müzik aletleri olmasaydı geride sadece ıslık kalırdı bizler için" dedi. Giderken arkasından bakakalmıştım. Ne ezik ne de mağrur köşeden sessizce döndü. Delisi buysa akıllısı nasıl olurdu bunların bilemiyordum. Ayaküzeri kimseyi hor görmemeyi öğretmişti bana. Onun da bir vazifesi vardı bu yaşamda, bizim gibi o da onu yaşıyordu. Meczup gittikten sonra, şimdi bestesini unuttuğum ağzımda bir ıslıkla top oynamak için arsanın yolunu tutmuştum.

Daha sonraları biraz kitap karıştırdım. Meczup haklıydı. Müzik aletleri, o ritm çalmaya başladığından bu yana bizleri, bu ruh aracılığıyla teslim almış, teslimiyet ve haz arttıkça, çeşitler çoğalmış başka alemlerle irtibat kurulmuş, böylece etkinin de, İlahi boyutunun da bundan olduğunu anlamıştım. Ayrıca Osmanlı'nın Edirne'deki 'Daru'ş Şifa Külliyelerinde müzikle tedaviye önem vermesi bunun en güzel örneği değil miydi? Bu ilahi ruh yalnız insanla değil başta hayvanlar, bitkiler, taşlar, sular ve göremediğimiz nice varlıklarla irtibat kurmuştur.

Müzik aletleriyle ikinci yakından tanışmam şöyle olmuştu. Malumdur İstanbul'un üç tane nişancası vardır. Eyüp, Fatih ve Kumkapı nişancası. Kumkapı nişancasına arkadaşımla, babasının udunu tamir ettirmek maksadı ile gitmiştik. Türkeli Caddesi Tuğrakeş Sokağındaki Macit İşleyen Ustanın tamir atölyesine vardığımızda ustayı küçücük dükkanında, çırağı Abdurrahman ile çalışıyor bulduk. Usta ud'u ilgiyle inceledi. "Akça ağacından kaliteli bir ud, ince ladinden göğsü var. Sıradan olmadığına göre arızalı sapını pırnal ağacından yapmalı. Burgularını abanoz ile değiştireceğim" diyerek beğenisini belirtmişti. Meczuptan ağzım yandığından merak ettiğim suallerimi dikkatlice sorarak sohbete kapı açtım. O da zaten anlatmaya hazırmış.

"Beni yetiştiren Agâh ustamdan öğrendim sanatı. Ustam gençliğinde saray çalgılarından sayılan lavta, santur, trompet gibi, Mevlevihanelerden ve mehter bölüklerinden gelen nekkâreler, bendirler, defler, kudûmler tamir edermiş. Ben de onların bazılarına yetiştim. O zamanlar bendir yapardık ki biraz deriyi ısıtsak gerilir de gümbür gümbür ses verirdi" derken sözü yarım kaldı. Açılan kapıdan iki kişi içeri girdi. İsimlerini öğrendiğimde çok sevinmiştim. Biri udi Kadri Şençalar diğeri udi Selahattin Erköse'ydi. Usta ile sohbetlerini sessizce dinlemiştik. Biraz sonra Erdoğan Yıldızer ile Osman Babuşcu onlara katıldığında, küçük dükkan sanki kocaman bir sahne olmuştu.

"Anlatılmaz bin dert ile geçiyor çileli ömrüm" ün bestekârı olan Erdoğan Yıldızer, Zeki Müren'e eşlik edeceğinden erken ayrılarak Maksim'in yolunu tuttu. Diğerleri Sarıyer Urcan'da

Mustafa Sağyaşar'a eşlik edeceklerinden, değerli sazlarını akort ederek ısınma adına, Tatyos Efendi'nin Uşak Peşrevini icra etmeye başladılar. Kadri Şençalar'ın nefis ud taksiminden sonra: "Bu akşam gün batarken gel / Aman geç kalma erken gel" Uşak şarkısı ile kısa konserlerini bitirerek nasiplerine ayaklandılar. Şimdi saygıyla hatırladığım unutulmaz bir gün yaşamıştım.

4-5 sene sonra bir gün, Kumkapı'da çırak bıraktığım Abdurrahman'ı Emirgân Reşitpaşa'da mezarlığın karşısında kendi dükkânında tesadüfen bulduğumda şaşırmış ama sevinmiştim. Antalya'lı olduğunu sözleri arasında belirtmişti. İlkokula giderken babasından çaldığı para ile aldığı mandolini, Kaleiçi'ndeki Kesikminare'nin merdivenlerini çıkarak sakladığını üç gün sonra alıp, gizlice çalmayı öğrendiğini içtenlikle anlatmıştı. Pekde sevimli bir başlangıç yapmasa da müziğe aşık olduğu belliydi. Sohbet ederken tamir ettiği mızraplı tamburu göstererek; "Bunu çalan gün geçtikçe azalıyor. Isı ve nem değişikliğinden hemen etkilenir, akortu bozulur, iyi korumak gerekir. Artık eski ustalar gibi, çaldıkları aletlere gözleri gibi bakanların sayısı gün geçtikçe azalıyor" diye hayıflanmıştı. Zaman zaman mini konserlerin de dükkânında icra edildiğinden bahsederek mutlu olduğunu belirtmişti. Onu tatlı hatıralarıyla baş başa bırakarak yanından ayrılmıştım.

Bu anlattıklarımın üzerinden yaklaşık 40 sene geçmişti. Yaşama Abdurrahman'ın memleketi Antalya'da devam ediyorum. Bir gün pipomun delinen kısmını tamir için sert bir ağaca ihtiyaç duyduğumda, onlarda bulunur düşüncesiyle şehir mezarlığının karşısındaki müzik aletleri tamir eden iki katlı evin kapısını çaldım.Saçları ağarmış ustaya derdimi anlattım, yardımcı oldu. Pipo ile uğraşırken sözlerin ucu İstanbul'a, Kumkapı'ya uzanınca ikimizi de güzel bir sürpriz bekliyordu. Macit Usta'nın çırağı Abdurrahman Zorlu karşımdaydı. İçtiğimiz çayın deminden daha da koyulaştı muhabbetimiz. "Fasıllara devam mı?" diye sorduğumda istemeden yarasına dokunmuştum. "O güzel günler İstanbul'da kaldı. Burada elle tutulur, gönlünü müziğe adamış insanların sayısı yok denecek kadar az. İşin daha da acı yanı o güzelim üstadlar olmayınca, kaliteli müzik aletleri de ortalıktan çekildi. Eskiden çınar yapraklı akçaağaçtan keman yapardık ki gomalak cilalı, neredeyse insana yakın ses verirdi keyifle. Hele Sadi Işılay, Cevdet Çağla elinde... Ud ise başka bir alem, tropikal ağaçlardan gövdesi, abanoz, pelesenk, maundan bir güzel işlerdik ki ses, udi Nevres Bey, Şerif Muhittin Targan, Kadri Şençalar'ın ellerinde canlanırdı ölümsüz olmacasına. Kanun ise başka bir incelik isterdi. Kapağı çınar, alt kapağı, burgular ıhlamur, keçi derisi işlenirdi. Yaparken biz keyif alırdık çalanı sen düşün. Üzerinde kedi gezinse name name dökülürdü ritmler. Bir de Ahmet Yatman, Vecihi Daryal, Ahmet Meter gibi ustalar elinde nasıl dile geldiğini sen düşün. Keçi derili yaylı tambur ise icat edeni Tamburi Cemil Bey'le anılır. Ne mutlu onları dinleyen kulaklara. Benim bildiğim kadarıyla Etnomüzikolog Etem Ruhi Üngör'ün dünyanın en zengin Türk Müziği Enstrümanları koleksiyonunda o yaylı tambur baş köşede yerini almıştır."

Çaylarımızı tazeledikten sonra duvarda asılı neyi göstererek; "neyden hiç bahsetmedin" dediğimde; "ney bence müzik aleti değildir. O sadece neydir. Ve başka bir şeydir. Onun içinde gizli duran efsunlu nefes çok yücelerden gelir, sırrı o nefestedir. Suda yetiştiği için, dikkat edersen suyun sesinde de gizlidir o nefes. Bizler mangal yakarken iki nefes versek başımız döner, ya onu çalanların yüreğini sen düşün. Süleyman Ergüner, Niyazi Sayın, Selami Bertuğ gibi neyzenlerin yürekleri karşısında saygıyla eğilmek gerekir. Tabii bunların arasında Neyzen Tevfik'i de saymamız gerekir. Neyzen Tevfik, hastanede yatarken diğer hastaların kırmaması için demirden yaptığı neyde Etem Ruhi Üngör'ün koleksiyonunda yerini almıştır. Saygıyla hatırlayacağımız nice sazlar ve ustaları var ki hepsini hatırlayıp bahsetmeye nefes yetmez. Belli başlılarını sayarken bile yoruldum" dediğinde gönül yorgunluğunu es geçmişti. Akşam olmak üzereydi kendisinin olan yaylı tambura uzanarak: Tamburi Cemil Bey'in muhayyer Saz Semai'sini ve arkasından Saadettin Kaynak'ın "Batan gün kana benziyor" şarkısını söylerken mezarlığın karşısında devamlı oturmaktan olsa gerek sesi hüzün doluydu.

Ara verdiğinde; "geçen hafta bir ud getirmişlerdi. Tuşesini, burgusunu abonozdan yapalım sapını ise pırnaldan hazırlayalım. Şu fiyata olur dediğimde sazı kapıp gittiler. Adımız burada pahalıcıya çıktı. Bu memlekette tamir parasına ud satıyorlar. Tabii sadece adı ud. Piyasa ucuz aletlerle doldu ve bizim mesleğin değeri kalmadı. Geçen gün Macit ustamla konuştum. Son günlerini yaşıyor. Ben de yoruldum bana da yol görünüyor galiba" dedi. Tekrar buluşmayı vaat ederek yanından ayrılırken onu hüznüyle baş başa bırakmak zorunda kalmıştım.

Kalabalık ve gürültülü caddede ilerlerken yine bir ıslık tutturmuştum. O karmaşa içinde bestesini duyan bile yoktu...

ŞİMDİ BİR KERPİÇ OLUNUR

ANDAÇ

Zordur, kerpiç evlerde yaşam
Alın terimiz düştükçe
Rutubetlenir duvarlar
Yaprakları dökük güllere benzer
Onur, hep dışarıda kalır
Eller boş dönüldükçe
Köhne evler rutubet kokar, çürür
Gülümsemeler üşür, odalarda
Dört taraftan giren serin rüzgârla
Bir yumruk sıkımıdır geceler.

Böyle zamanlarda
Tavana asılı, tek sarı lamba
Solgun, titrek ışığı ile ulaşamaz yüreğe.
Tül perdelerde kül rengi takılır kalır
Tütünün dumanı
Bir türlü çıkmaz dışarı.
Sokaktan kahkahalar duyulur
Takılır kalır, içeri giremez bir türlü.

Öyle ağırdır ki
Böyle zamanlarda yalnızlık!
Öyle bir koyar ki adama!
Ne sevdaya heveslenirsin
Ne de kapıya dikip gözlerini
Umut beklersin.
Sessizce söndürürsün lambayı
Yalnızlığını alırsın koynuna
Yatağa sığmaz olursun.

Toprak ana sallar, bir gece beşiğini
Rutubet kokan duvarlar arasında
Sıkışır kalırsın
Küçülürsün küçülürsün
Ufalanırsın
Un ufak olursun, toz, toprak...
Belki kerpiç olur
Bir duvar süslersin
Yaşamda yandığın için
Bir daha yanmazsın
Nefesin küf kokmaz artık
Acı çekmezsin
Gül rengi gülümser yüzün
Yerlerde sürünmez, duvarlarda dururs
Şimdi gururlusun, büyüksün.

KARIN EMZİRDİĞİ ÇİÇEK

MUSTAFA AKBABA

Yöre halkı önceleri sümbül diyorlarmış ona. Daha sonra, genel kabul gören adıyla kardelen denmiş. Kendini karların altında saklayan, kış sonlarına doğru da neşvünema eden; beyaz, üç taç yapraklı, ince bir sap üzerinde bükük boynuyla duran bu narin çiçeğin, güzelliğinden ziyade özelliğinden dolayı düşmanları da çoğalmış. Ticaret metaı haline gelen her şey gibi o da olumsuz yönde nasibini alıyormuş.

Antalya'nın İbradı ilçesi çevresinde bol miktarda bulunan bu güzel ve özel çiçek için İbradılılar şenlik düzenlemeye başlamışlar. Bu sene 20 Mart 2010 tarihinde beşincisi yapıldı, bize de kısmet oldu. Bu şenliğin amacı; yöreyi bu özelliği ile de tanıtmak olduğu gibi, bu güzel çiçeğin neslini korumayı da amaçlıyor. Akdeniz Üniversitesi'nin de bu konuya sahip çıkmış olması beni ayrıca sevindirdi. Bilimin ışığı altında yapılacak olan koruma, üretim ve tüketim elbette daha isabetli olacaktır.

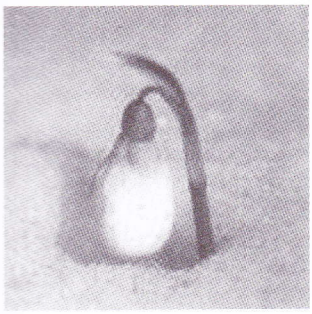

KARDELEN

Bu şenliğin ileriki yıllarda daha da önem kazanacağını, daha değişik boyutlara ulaşacağını ümit ediyorum. Gelen misafirlere ikram edilen keçi yoğurdundan yapılmış bol köpüklü yayık ayranı ve daha sonra verilen öğle yemeği de güzel sürprizlerdi. Emeği geçen herkesi kutluyorum.

SÜMBÜL

ÇİĞDEM

Karların erimeye durduğu bu günlerde, birkaç asırlık ardıç ağaçlarının altında sadece kardelen çiçeklerini değil; değişik renklerdeki safran (çiğdem) çiçeklerini, beyaz dağ lâlelerini, sarı renkli kar çiçeklerini, mor renkli sümbülleri, beyaz renkli yoğurt çiçeklerini de görüyorsunuz. Hepsi bir arada ne kadar güzel bir görüntü arz ediyor bilemezsiniz. Daha sonraki günlerde de bu dağları kırmızı lâleler saracakmış. Kısmet olursa belki bir gün onları da görürüz.

Düzenlenen şenlikte; aydınlatıcı konuşmalar yapıldıktan sonra, özel kıyafetleri ile yöreye ait ezgiler eşliğinde yine yörenin oyunlarını oynayan kız öğrencileri izlemek ayrı bir güzellikti. Ablalarına ayak uydurmaya çalışan minikler de ayrıca dikkatimi çekti, figürleri oldukça başarıyla uyguluyorlardı. Kültürün devamlılığı adına kıvanç verici bir durum.

İbradı deyince eski konaklarından da bahsetmek gerekir ama yazımız çok uzar. Biz burada şu kadarını söylemekle iktifa edelim; mevcut eski konaklar mutlaka korunmalı, yeni yapılacak binalar da onlara benzer bir uslûpta yapılmalıdır. Bu konuda Kültür Bakanlığı, Anıtlar Kurulu ve Belediyeye çok iş düşüyor.

Malûm olduğu üzere İbradı 1990 tarihine kadar Akseki'ye bağlı nahiye iken, bu tarihten sonra kaza olmuştur. Genelde Aksekililer, coğrafik yapı itibariyle yörenin tarıma elverişli olmayışından dolayı daha çok ticarete yönelip Antalya, İstanbul, İzmir gibi şehirlere dağılmışlardır. Fakat aynı bünye içerisinde olmalarına rağmen İbradılılar eskiden beri tahsile daha çok önem vermişler, özellikle de hukuk alanında önemli isimler çıkarmışlardır. İbradılılar bu ayrıcalıklarını her fırsatta dile getirirler. Bu onlar için haklı bir öğünç kaynağıdır.

Benim için de İbradı'nın ayrı bir yeri vardır. Zira, öğretmen olan rahmetli babam otuzlu yıllarda ilk öğretmenliğini kısa bir süre için de olsa İbradı'da yapmış. Yıllar önce İbradı'ya gittiğimde bana kaldığı evi dahi göstermişlerdi. Oldukça haraptı. Bu gidişimde ise yol yapımı için yıkılmış olduğunu gördüm, üzüldüm.

Evet; İbradı için daha çok şey yazılabilir ama biz şimdilik bu kadarı yeterli deyip sözü tekrar kardelene getirelim. Karın emzirdiği çiçek, karı delip bütün zarifliği ile güneşe merhaba dediği zaman yamaçlar ayrı bir güzelliğe bürünüyor. Yeter ki insanlar ona zarar vermesin, kökü için kökünü kurutmaya çalışmasınlar.

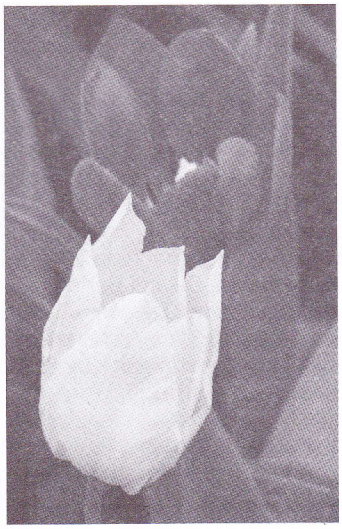

LALELER

İMKANSIZ HÜZNÜMÜN İLK HARFİ

YASİN KAYA

Diz boyu karamsarlığa battım. Debelendikçe şehirle beraber gömülüyorum. Beni yıllardır acının sütüyle emziren şehir, sütten kesti. Hikayem gittikçe trajik bir hal almaya başladı. Değer yargılarımın bütün kaleleri zapt ediliyor.

Neydim ben? Kimdim?

Emzirilmiş bir acıdan doğan adam.

Mutluluk.....

Daha az önce yanımda duruyordu. Şimdi ise küs kaldığım, yıllardır görüşmediğim; bayramlarda, yeni yıl girişlerinde özensiz bir kartla andığım akrabalar gibi oldu.

Kalkış saatinde asla yetişemediğim bir tren miydi?

Neden? Yanlış peronda mıyım? Burası hayattan giderken yanına götürecek hiçbir şeyi olmayan bagajsız yolcular peronu değil mi?

Danışıklı dövüş partneri hüzün yerini aldı giden mutluluğun. En eski sevgilim. Boşanmak için pulsuz dilekçelerle başvurduğum, delil yetersizliğine rağmen beraatımın reddedildiği, tutuksuz yargılanmak üzere yine kollarına atıldığım duvarsız mahkumiyetim...

Tuhaftır.....

Beni baştan çıkaran hep bu hüzün oldu. Kadınların bile önce hüzünlerini sevdim. İşte bu yüzden de yüreğimi sevilerin bozkırlarında, aşk girmemiş yüreklerde talan ettim. Ama hep geçici olarak hizmet veremeyen ve tadilat dolayısıyla ulaşıma kapalı stabilize yollarda yitirdim aşkı. Bazı kadınlar unutulmak için sevilirmiş, bense sevmek için unuttum bütün kadınları. Kim bilir, belki bölgesel iklim farklarında oluyordu, ya da kentin yasaları önünde mağdur sayılıyordu aşk ben isteyince. Mağdur olmuş bir aşkın türevinden alınmış yalnızlık geldi şimdi de. Hiç kullanılmamış bir yalnızlık. Misafirler için saklanan ve o an geldiğinde, yaldızlı jelatininden fiyat etiketi yırtılmadan özenle çıkartılan kristal bardak gibi, kırılgan bir yalnızlık.

Bilirim.....

Bazen özlemek özlenirdi sevgiliye yazılmış bir dipnotun giriş cümlesi gibi. Düşünün bir kadın ki, bir anneden önce sevilecek, bir kadın ki bir anneden sonra öpülecek. Fırça ve tuval kullanmadan, kalpleri normal olmayan şartlarda görme yetisine sahip olanların görebileceği tablo ölümsüzlüğünde bir kadın. Günebakan yaylalarından esen serin bir kadın. Hiç bitmeyecekmiş gibi başlayan serüveni anımsatan gözleri olan bir kadın.

Sanki.....

İki kentin arasında sıkışmış bir gecekonduyum. Çok mu zordu küçük mutluluklarla avunmayı bilmek? Kanamalı bir yalnızlık için aşk aramak, geç kalınmış bir kurtarma hamlesi miydi? İmkansız aşkların peşinden gitmek, Kaf Dağı'nı aramaktan daha mı masalsıydı? Her gidenin ardından tutulan matem, her terk edenin çıktığı kapıdan sabırsızca girmek için göz kırpan kimsesizlik hissi, davetliler listesine adı en son yazılan, ama herkesten önce gelen yalnızlık denen o buruk duygu... Acaba onları ağırlamak, sevgiliyi uğurlamaktan daha mı zordu?

"Meğer ayrılık, birisinin tercih ettiği hayatı diğerinin de yaşamak zorunda kalmasıymış..."

Çok geç anladım, anlamsız sözcüklere anlam yükleyemezmişsin. Yaptığını sandığında da olan tek şey, kendi anlamsızlığını yüklemekmiş, kelimeleri bu anlamsızlığın tanığı göstererek.

Artık.....

Yazamıyorum sevgi adına tek cümle. Çünkü hiçbir kelime içimdeki acıyı anlatacak cesarete sahip değil. Mümkün olma ihtimali olmayan aşklar, imkan dahilinde görülmeyen imkansız hüzünler, kırılmışlıkların ilk harfleri bile, geri dönüşü ufukta göstermiyor. Bilemedim. Benim imkansız hüznümün ilk harfi okunmayı ve yazılmayı istemiyormuş.

Sevgili.....

Nasıl çıkaracaksın ya da sileceksin teninden tenimi, ellerinden ellerimi. Beni, seni gönderdiğim için affetmeyen aşk, gittiğin için seni bağışlar mı? Hala yokluğun içimde zonkluyor. Sana gelen yollarımı, yalnızlığın müfrezesiyle donatıp, geceleri sözcüklerden ordular kurup, üzerime salmana sebep ne? Acını kör bir bıçak gibi taşıyorum ceplerimde. Ey yokluğu dolu tabanca gibi ellerimde duran sevgili! Sen yüreğimde düşmeye bu kadar hevesli bir tetik gibi dururken, gözlerinden kurşun askerler yapman, bu ömrü ne kadar yıkabilir ki. Şimdi gidişinle yıkılan sokaklarıma tadilat yapmak zorundayım. Her kaldırım taşından, her bir duvarın enkazından ismini, cismini silmeliyim. Seni, senden önceye gömemesem de, beni senden sonra sonraya defnetmeliyim.

Hüznümsün.....

Hayatımın akışı içinde tali yollarıma çıkan alternatif kokumsun. Değersiz saydığım şu yaşamımda, her şeyime bin bir anlam verdiğin için, yalnızlığımın eklerini bulmaya çalışırken, beni, yeni, kullanılmamış cümlelerde kullandığın için, yükünü kaybedip yüklemsiz dolaşırken, bana anlam yüklediğin için, sana hiçbir şeyim olmayı layık gördüğüm halde, karınca sabrıyla her şeyim olma adına gösterdiğin direnme gücün için, "için" lerle donattığım bu yazıyı yazmada ellerime yaptığın bypass için edeceğim teşekkürler, edemediklerim karşısında çölde başıboş dolaşan tek bir kum tanesi yalnızlığında kalır. Ellerine sağlık, sevgin dert görmesin kadınım...

Hala yoksun.....

Tek kişilik yataklarda çift kişilik yalnızlıklar yaşıyorum. Yalnızlığımın hal eklerinde seni arıyorum. Yüreğim "e" halinde geliyor sana, acım "de" haliyle sende, gelen bu yalnızlık "den" haliyle senden ve "i" halindeyken özlüyor kalbim seni.

Hala yoksun.....

Ve ben kaybolan eski mahalle aralarında, geçmiş kokan sinemalardaki yırtık afişler gibiyim. Duvarlardan sökülüyor, tedavülden kaldırılıyorum. Anılarım kendi dağarcığında ipini çekmeye başladı. Yanımdayken bile ellerime sığmayan sen, yokluğunda avuçlarımdan toprağa koşuyor. Ben de bilip bilmediğim bütün küfürleri çerçevesiyle asıyorum odama.

Bohçamda.....

sana getirdiğim mutluluklarım, özenle derleyip dürdüğüm hüzünlerim var. Sedef kakmalı bir çeyiz sandığında biriktirdiğim, çitilenmiş beyaz umutlarım, saçlarınla seviştirmek için topladığım fesleğenler, kehribarlar var. Dönencelerden dönmeyişin nedendir? Gitmek yakışmıyor sana gelmek kadar. Şimdi ömrümü sebil ediyorum yokluğuna, en güzel elişi kağıtlarına sararak.

Yollarda.....

arıyorum seni. Her iğreti kasabada, her gereksiz molada. O, soğuk, kasvetli, bir o kadar da gözlerin gibi saydam otobüs camlarında görüyorum seni. Derinliğini yitirmiş sığ bir nefesle cama verdiğim buğuya yazıyorum resmini, çiziyorum hüznümün ilk harfi olan ismini. Kırk altı farklı dünyadan geçiyorum sana gelirken. Yüzler ifadesiz, yüzler sensiz.

Ansızın kırk altı dünyaya ilan ediyorum seni.

Yüzler ılık, yüzler senli.

Sana gelmek için birbirine eklediğim yolların bilmem kaçıncı kilometresindeyim.

Sana santim santim yaklaştıkça, içimde sevinç misketleri tane tane dökülüyor. Yüreğinin dergahında kendimden geçmişçesine sema dönüyorum. Gördüm ki hüzünden diktiğim gelinlik, hiçbir kadında sende durduğu gibi durmuyor.

Sen miydin o, ömrümün vadisinin en derin havzasında günlerime teğet geçen anka kuşunun kanadındaki simli yağmur?

Sen.....

İmkansız hüznümün söyleyemediğim ilk harfi, bütün bunlara rağmen hala sana geç kaldığım için affet beni.....

KÖRFEZ BAKIŞLI KADINLAR

YASİN KAYA

Sahil kentlerinde yaşayan,
Körfez bakışlı kadınları sevdim en çok.
Beni, hep bekledikleri sığınmacı diyerek
Kabul ettiler şehirlerine.

Kaçak yaşadığım metropollerde,
Öyküsü kısaltılmış sevgilerin
Yalnız ana fikirleri önemliydi.
Hiçbirine uymadı boydan kaybeden yüreğim.

Uzun metrajlı yaşanırdı,
Sahil kentlerinde aşklar
Bronzlaşmış gözlerde gizlenirdi davetler,
Yaşamın reddedilen yüzü,
Mazgallardan kayıp giderken.

Sıcak iklim kuşağında yaşayan,
Körfez bakışlı kadınları sevdim en çok.
Bronz gözleriyle körfez bakışlı kadınlar,
Ünlü harfli ünsüz harfli bütün şairleri,
Barındırırlardı alfabelerinde.

İmaj korkusu olmadan,
Söylenmeyeni söylemenin,
Karıncalandıran kaygısını taşımadan yazılırdı.
Hayatın şerefine şiirler.
Ve kuruluşu hiç sancılı olmayan,
Süsten arınmış dizeler.

Körfez bakışlı kadınlarla yaşanan,
Kumsal kentli aşkları sevdim en çok.
Dudaklarında tuzlu denizin tortusu,
Saçlarında mercan yosunlarının,
Baş döndüren ıslak kokusu.

<en>lerimle <çok>larımla severken hep,
Aklımın kıyılarını bulandırdı
Körfez bakışlı kadınların,
Bakışlarındaki körfez kokusu.

SOKAKLARIN DELİSİ

BOLAT ÜNSAL

Onu tanıdığımda ,
Bir bahar sabahıydı .
Yorgun ve bitkin.
Yaşlı menekiş 'in altındaydı .

Güneş tepeleri vuruyordu .
Parktaki hurma dallarında ,
Kuşlar şarkılar söylerken .
Gözlerinden inciler döküyordu ,
Nasırlaşmış parmaklarında ,
Gelincik sigarası yanarken .

Ayaklarında yoksulluk pranga ,
Avuçlarında bir yürek vardı .
Fırlatıp uçuruma atacaktı ,
Korkuyordu , sevgisiz kalacaktı .
Anlayamadı nedir çilesi ?
Anlayamadı sokakların delisi ...

Onu tanıdığımda ,
Bir bahar sabahıydı .
Falezler uykusundaydı ,
Gece nazlanırken şafağında .

Belki anılarından kaçıyordu ,
Soğuktan morarmış dudaklarında ,
Amansız aşk ateşi yanarken .
Kaldırımları kimse çiğnemiyordu .
Kediler çöp bidonlarını karıştırıp ,
Köpekler sessizliği bozarken .

Bekçi düdüklerinin sustuğu ,
Lambaların sokaklara küstüğü .
Masalarda , raflarda , vitrinlerde
Kâgir sabahçı kahvelerinde ,
Şehir yeni güne başlarken .
Güneş saçlarında aydınlanırken ,
Anlayamadı nedir çilesi ?
Anlayamadı sokakların delisi ...

Ellerini tuttuğumda ,
Bir bahar sabahıydı .
Belki son sahnesiydi oyunun ,
Oynadığı , hayat oyununda .

Oysa ömür devam ediyordu .
Yankılandı bu ses kulaklarında ,
Doğdu yeniden , yaşama geri dönerken .
Sevgiden söz ettim , gülümsüyordu .
Çatlamış kuru dudaklarında ,
Umutlar renk renk açarken .

Ne dünyanın sonu gelirdi
Giden vefasız sevgililerde ,
Ne de efsane aşklar biterdi
Sevmeyi bilen gönüllerde .
Her batan gün gebedir ,
Doğacak bir yenisine .
Sabır , yarınlara tutunmaktır ...
Alışmaktır , en kara günlerine .

Ben anlattım , o sessizce dinledi.
Anlamıştı , pişmandı başını salladı .
Sonra avuçlarımdan kayıp gitti ,
Karıştı kalabalığa , sokakların delisi ...

KİTAP KÖŞESİ

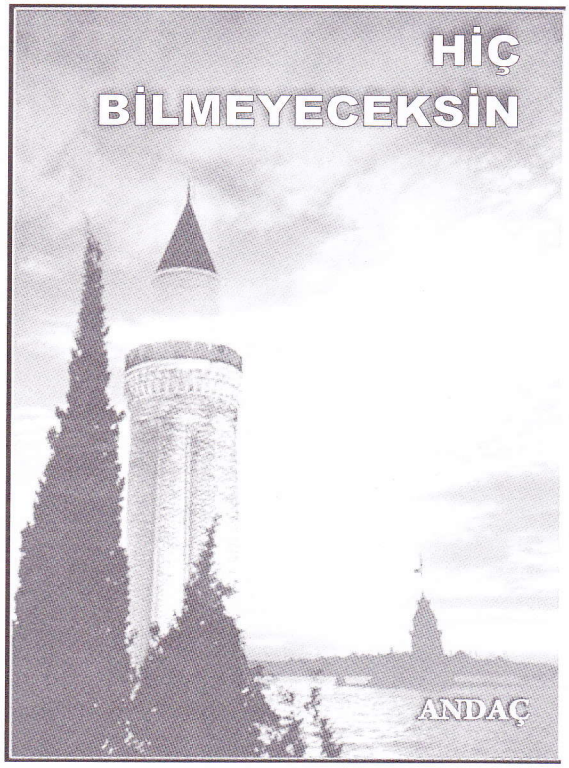

ESERİN ADI	: HİÇ BİLMEYECEKSİN
YAZARI	: BEKİR KARA (ANDAÇ)
YAYIN TÜRÜ	: ŞİİR
YAYIN TARİHİ	: 2005
ISBN NO	: 975-6763-40-X
KAPAK DÜZENİ	: ANDAÇ

Şairin 4. kitabı olan HİÇ BİLMEYECEKSİN kendi yayını olup içerisinde 134 şiir bulunmaktadır.

Sevgi en iyi sığınaktır, biz eğer doğru adresteysek

Bir davamız vardı yola çıktığımızda. Omuzumuzda "sevda" adlı yükümüzle ve sevgiye ulaşmak isteğiyle...

Ayaklarımız bizi taşıdığı müddetçe o yolda, öyle bir ilerleyebilmeliydik ki nice günlere kahrolduğumuzu, nice sevapları günahlara katık yaptığımızı tebessümle hatırlayabilmeliydik, pişmanlıkla değil.

Bizden geri alınanlar ödünç sevgilerdi, hem de yangından mal kaçırırcasına. Bize de sadece umudu elemek kaldı. Şimdi o tatlı yalnızlık geri döndü, sanki hiç gitmemiş gibi. Yüreğimiz ürettiğimiz güzel şeyleri asla unutamazdı. Büyük suskunluğumuzla yazmamıza da kimse engel olamazdı.

Şiirlerim, yaşam denizine dalıp da çıkarttığım çakıl taşları gibiydi, beklentilerimin kıyısına serdiğim. Bazen kederli, bazen sevinçli, üzerine bastıkça kayıyordu dünya.

Yaşamda direniyordum. Kaybetmenin veya kazanmanın sıradanlaşmasında, kimi taşlar yosun bağlıyor, kimileri de dalgalara gönderdiğimizde "elveda" diyordu, dönmemek üzere...

Suskunluğumda, ayaklarımın altında çıkan ses oldu onlar. Ağıtlar gibi, şarkılar gibi özümdeydiler ve şimdi onları "artık bana beni yazdırmayın" demenin zamanı gelene kadar sizlerle paylaşacağım. Bölüşür gibi sevinçleri, hangi renk ve şekle bürünmüş olurlarsa olsunlar, yüreğimizdeki taşı bulmanın umuduyla...

ANDAÇ

----------OOOOOOOOO----------

"Hep öyle değil midir; şiirler şairlerin iç denizlere dalıp da çıkarttığı deniz yıldızları gibidir; usulca başka denizlere bıraktıkları...

Andaç'ın şiirlerini okurken sık sık kitabı kapatıp kapağına baktım. Kapak tasarımı da şiir gibiydi: Bir yanda İstanbul diğer yanda Antalya.

İstanbul'un Kızkulesi eşliğindeki silueti ve Yivli Minare'nin alacakaranlık göğün altında, birkaç martının gölgesinde olan buluşması öyle görmeye değer ki; içimden şöyle dedim: Keşke Turizm ve Kültür Bakanlığı bu buluşmayı görse ve ülke tanıtımında bu "iki devin buluşması" fikrini işlese...

Bazı şiirler Ege'nin imbatları gibidir. Duruşunuza, düşüncelerinize mola verdirip, uzaklara taşıyan...

Bazıları meltemdir; ayağınıza kadar gelip, getirdiklerini emanetinize bırakan...

Bazılarında ise faili meçhul rüzgârlardır esen; hem bir şeyleri getirip, hem götüren...

Ve 'HİÇ BİLMEYECEKSİN' de buluşmuş hepsi..."

Yasemin ŞEN
Sabah Gazetesi (8-9-2005)

NOT: İlgilenenlere, kargo masrafı alıcıya ait olmak üzere ücretsiz olarak gönderilir.
TEL: 0 242 241 8062-63

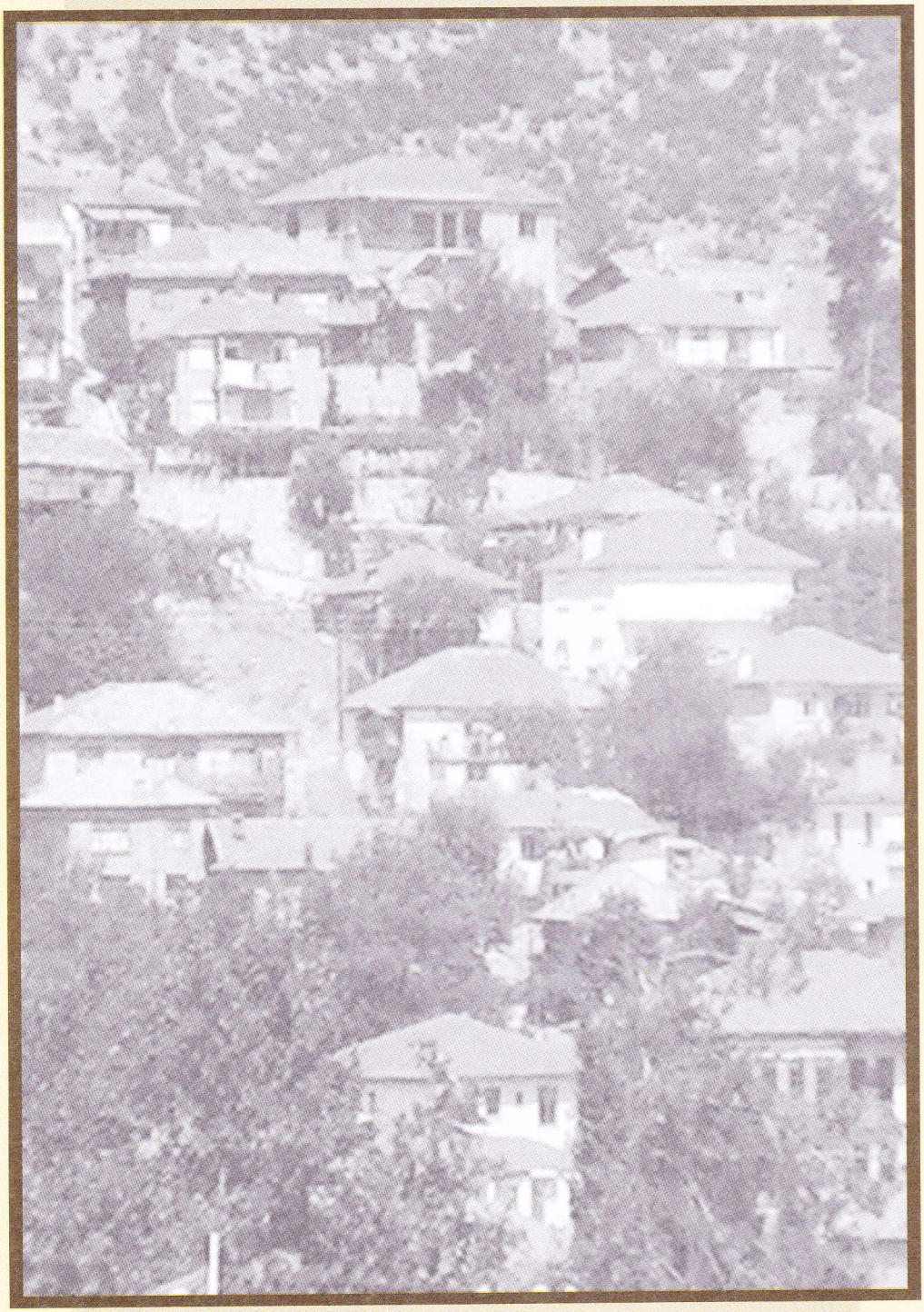

İbradı / ANTALYA

NEV/7114TD